

ಸಂಪುಟ ೧೦

ಡಿಸೆಂಬರ್ ೧೯೫೦

ಸಂಚಿಕೆ ೯

ಕು ಹ ಕ ಡಿ ಗ ಳು

ಸರ್ವಭಕ್ಷಕ ಒಬ್ಬಾತ ಹಾವು ಜೇಳು ಜಿರಲೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಂದನಂತೆ—
ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ.

—ರೇಷ್ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಗುರುವಿದ್ದರೆ ನಾವೂ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿ
ಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

“ಎನ್ನರಸಿ ನೀನಲ್ಲಿ! ನಿನ್ನರಸ ನಾನಿಲ್ಲಿ” ಎಂಬ ಹಾಡು ಈಗ ಪೊಲೀಸ್,
ಕಳ್ಳ, ಅಟದ ಪಲ್ಲವಿ ಆಗಿದೆಯಂತೆ.

“ವೈಪೋಟಿಯಿಂದ ಸಂಬಳಗಳು ಇಳಿಯಬಹುದು” ಎಂದನ್ನು ತ್ತಾರೆ.

—ಆದರೆ ಹುಡುಗೇಗಿಂತ ಜಡೆ ಭಾರ ಅನ್ನೋ ಹಾಗೆ, ಸಂಬಳಕ್ಕಿಂತ
ಭತ್ಯೆ ಭಾರವಾಗಿರೋ ತನಕ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ!

ಇಷ್ಟು ದಿನವೂ “ಆತ್ಮಗತಂ” ಆಗಿದ್ದ “ಪ್ರಕಾಶಂ”ರವರು ಈಗ
“ಪ್ರಕಾಶ” ರಾಗಿರುವರಂತೆ.

ಈಗ ಚಾಲೂಕತೆಯ ಕಳ್ಳತನ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಮನ ಶಾಸ್ತ್ರ
ಜ್ಞರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

—ಎಕೆ! ಅವರು ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಮರೆತಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ!
ಅಲ್ಲವೇ?

*

*

*

ಎಳೆಯ ಮಕ್ಕಳ ಹೆಲ್ಲು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಲು ಗಟ್ಟಿ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಜಗಿಯಲು
ಕೊಡಬೇಕು. (ವೈದ್ಯನ ಭಾಷಣ)

—ನಾವೇಕೆ ಕೊಡಬೇಕು? ರೇಷ ಅಂಗಡಿ ಇಲ್ಲವೇ?

*

*

*

ನೇಪಾಳದ ಮೂರು ವರ್ಷದ ರಾಜನನ್ನು ಅಮೇರಿಕಾದವರು ಒಪ್ಪಿ
ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂತೆ.

—ಎನು ಮಹಾ! ಲಾಂ ಮಿಲಿಯನ್ ಚೀನಾದವರನ್ನು ದೇಶದ ಹೊರ
ಗಾದ ಚಿಯಾಂಗ್ ಕೈಷೇಕ್ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂದನ್ನೆಲ್ಲವೇ?

*

*

ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ರೇಷ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಸೂಚನೆಗಳು
ಕಂಡುಬರುತ್ತಿವೆ. (ಭಾಷಣ)

—ಅಂದರೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಭರವಸೆ ಬರಬೇಕಾ
ದರೆ ಮಹಾಯುದ್ಧ ಖಂಡಿತ.

*

*

*

ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ನೂತನ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟ್ ಭವನಕ್ಕೆ ಭಾರತ ಬಳುವಳಿಕೊಟ್ಟ
ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆಂತೆ.

—ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ಬೆಳೆವಣಿಗೆಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾದ ಭಾರತ ಅಷ್ಟನ್ನು
ಮಾಡಲೇ ಬೇಕಲ್ಲವೇ?

*

*

*

ಹೊಸ ಹೆಲ್ಲು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ ಅಧಿಕಾರಿಯೊಬ್ಬ ದಂತ ವೈದ್ಯನೆದುರಿಗೆ
“ ಬಿಲ್ಲ ”ನ್ನು ನೋಡಿ ಕಟಕಟ ಎಂದು ಹೆಲ್ಲುಕಡಿದನಂತೆ.

*

*

*

“ ನನ್ನ ಚಿನ್ನ ” ಎಂದು ಪ್ರೇಯಸಿಗಳು ಸಂಭೋದಿಸುವ ಬದಲು
ನೂತನ ದಂಪತಿಗಳು “ ನನ್ನ ಯೋರೇನಿಯಂ ” ಎನ್ನಲು ಶುರುಮಾಡಿದ್ದಾ
ರಂತೆ.

ಉ ರಿ ಗಾ ಳು

ಶ್ರೀ ಸಿ. ಜಿ. ಕೆ. ರೆಡ್ಡಿಯವರು ತಮ್ಮ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರು” ಎಂದು ಶ್ರೀ ನೆಹ್ರೂರವರು ಹೇಳಿ “ಆ ಕಾರಣ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಅವಶ್ಯಕವಿಲ್ಲ” ಎಂದರಂತೆ.

—ತಕ್ಷಣ ಹೇಳಿದರಂತೆ, ಈಕ್ಷಣ ಇದ್ದಹಾಗೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಕ್ಷಣ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ನಾವು ನಮ್ಮ ವಿಧಾನವನ್ನು ಸರಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದನ್ನು ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದವರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದ ಸುದ್ದಿಗಳು.

*

*

*

ಕಳ್ಳತನ ಎಲ್ಲಿರುವುದೋ ಅಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಜಪಾನಿನಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳತನವೇ ಇಲ್ಲ. (ರಾಜಾಜಿ)

ಬೊಂಬಾಯಿ:

ಬಂಗಾರ ೮೨-೮-೦ ರಿಂದ ೮೨-೧೦-೦.

ಬೆಳ್ಳಿ ೧೫೧-೮-೦ ರಿಂದ ೧೫೧-೧೩-೦ ರ ವರಿನಿತ್ತು

ಅರ್ಥವಾಯಿತು! ಜಪಾನಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರ ಎಷ್ಟಿದೆ ಅಂತ.

*

*

*

ಟ್ರಜರಿಯ ಭವಾನಿಯಲ್ಲಿ, ಟ್ರಜರಿಯಲ್ಲಿ ಭವಾನಿನೂಡಲು ಮುಡ್ಡಿದ್ದಿ ದ್ದರೆ, ಸಾಲವನ್ನೇಕೆ ಸರ್ಕಾರ ಎತ್ತುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ಅಪಾದಿತರು ಕೇಳಿದರೆಂಬುದು ಶುದ್ಧಸುಳ್ಳಂತೆ.

*

*

*

ಕಾಲೇಜಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದ ಕನ್ಯೆಯೊಬ್ಬಳು ಆ ತರಗತಿಯ ಮಾಸ್ತರನ್ನು ಮದುವೆ
ಯಾದಳಂತೆ.

—ಈ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಮಾಸ್ತರುಗಳ ಅಭಾವ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರಬಹುದು!

*

*

*

ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ವೈದ್ಯನಿಗೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಕಾಂಪೌಂಡರು ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿ ಹೋಗು
ತ್ತಾನೆ. ಬೇರೆ ಕಾಂಪೌಂಡರು ಆಷ್ಟು ಸಹಾಯಕರಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

(ವೈದ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೆ)

—ವೈದ್ಯರು ಹೆಂಗಸೇ ಅಥವಾ ಕಾಂಪೌಂಡರು ಹೆಣ್ಣೋ?

*

*

*

ಸಬ್ಬಕ್ಕಿಯ ಮೇಲೆ ರಿಯಾಯಿತಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರ
ಘೋಷಿಸಿದರೆ, ಸೇಲಂಪ್ರಾಂತ್ಯ ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯವಾಗಲು ಸಿದ್ಧವಂತೆ.

*

*

*

ನಾಯಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರಜಾರಾಜ್ಯದ ಗಾಳಿಬೀಸಿರಬೇಕು —ಅದಕ್ಕೇ ನಮ್ಮನಾಯಿ
ಬೆಕ್ಕನ್ನು ಕಂಡರೆ ನಮ್ಮ ಮೊರೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಎಂದು ಓದುಗರೊಬ್ಬರು ಬರೆ
ದಿದ್ದಾರೆ.

*

*

*

ಟೆಬೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಚೀನಾ ಸೈನ್ಯ. (ಸುದ್ದಿ)

ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕಾ ಸೈನ್ಯ. (ಸುದ್ದಿ)

—ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಮರಾಜ್ಯ. (ಸುದ್ದಿ)

*

*

*

ಜೂಲಿಯಸ್ ಸೀಸರ್, ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ, ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಯನ ಪಂಜ್ಜಿತಿ
ವಿನ್‌ಸ್ಟನ್ ಚರ್ಚಿಲರೂ ಸೇರಿದರಂತೆ—

—ಖಡ್ಗಚ್ಛಿಂತ ಲೇಖನಿಯು ಬಿರುಸು, ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟವರ ಪಂಜ್ಜಿ
ಅಲ್ಲವೇ?

=====

ಕೊರವಾವಲೋಕನ

ಅಚ್ಚ ಬಿಳಿ ಗಿರಿಜಾ ವಿಸಾಶೆ. ಹೊರವಾದ ಮಂಜಿನಂತಿದ್ದ ಅಚ್ಚ ಬಿಳಿ ಕಣ್ಣು ಹುಬ್ಬುಗಳು. ಅಚ್ಚ ಬಿಳಿ ಗರಿ ಗರಿಯಾದ ಟೋಪಿ. ಸಹಸ್ರ ಚಂದ್ರ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ ಮುದುಕರೊಬ್ಬರು ಸುಲ್ತಾನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಚುನಾವಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು—ಬುಧವಾರ ಸಂಜೆ ಏಳು ಗಂಟೆ ಹೊತ್ತಿಗೆ.

ಹೇಳುವವರೂ ಹಿರಿಯರು. ಹೇಳುವ ವಿಷಯವೂ ಹಿರಿಯದು. ರೀತಿಯೂ ಹಿರಿಯ ಶೈಲಿ. ಸುತ್ತಲೂ ಎಲ್ಲರೂ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೆವು.

“ಟೀಪೂ ಸುಲ್ತಾನ ಅಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ, ಅವನ ಕಾಲದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾನು ತುಂಬಾ ಓದಿದ್ದೇನೆ. “ತಾನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಕೇಳು ತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಆಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ” ಎಂದು, ಟೀಪೂ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ ಹುಟ್ಟಿದರೆ, ತಕ್ಷಣ ಅವನನ್ನು ಸೈನ್ಯದ ಸುಬೇದಾರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಮತ ಸಂಬಂಧ, ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧ ಇದ್ದರೆ ಅಂತಹವನು ತನಗೆ ದ್ರೋಹಮಾಡಲಾರ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿತ ಟೀಪೂ ಸುಲ್ತಾನ ಅಂತಹ ಕಾರಣಗಳಿಂದಲೇ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಚುನಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸುಲ್ತಾನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಭಾರದ ಬಿಗಿ ಜೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಅರ್ಧಗಂಟಿಯ ಕಾಲ ಕೊರವ ಕಿಮುಕ್ಕಮುಕ್ಕನ್ನದೆ ಎಲ್ಲ ಸಭ್ಯರಂತೆಯೇ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು, ಬಾಯಿ ಬಿಚ್ಚದೆ ಕೇಳಿದ.

ಒಂದು ಚಿಟಕೆ ನೆಶ್ಯ ಎರಿಸಲು ಮುದುಕರು ಮಾತು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು.

ಅಗಂದ ಕೊರವ, “ಟೀಪೂ ಸುಲ್ತಾನನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಹೀಗೆ ಅಂತ ಹೇಳಿದಿರಿ! ಈಗಿನ ರಾಜ್ಯಭಾರಕ್ಕೂ ಸುಲ್ತಾನನ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಏನು ವ್ಯತ್ಯಾಸ? ಟೀಪೂ ಸುಲ್ತಾನನಾದರೇನು? ಟೋಪಿ ಸುಲ್ತಾನನಾದರೇನು? ರಾಜ್ಯಭಾರ ಒಂದೇ ನೀತಿ, ಒಂದೇ ರೀತಿ, ಒಂದೇ ಬಿಗಿ ಅಲ್ಲವೇ” ಎಂದ.

ಹದಿನಾಲ್ಕು ಜತೆ ಹುಬ್ಬುಗಳು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದವು. ಹಿರಿಯ ಮುದುಕ “ಹೌದಲ್ಲಾ! ಇದು ನನಗೆ ತೋಚಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲಾ!” ಎಂದು ಖಿನ್ನನಾಗಿ ಹೇಳಿದ.

*

*

*

ನಮ್ಮ ಡೇವಿಡ್‌ನ್ನು ಕಂಡರೆ ಕೊರವನಿಗೆ ಕುಹಕ. ಡೇವಿಡ್‌ನ ಮುತ್ತಾತನ ಮುತ್ತಾತ ಜಾತ್ಯಾಂತರವಾದ ತಪ್ಪಿಗೆ ಅವನ ಮೊಮ್ಮಗನ ಮೊಮ್ಮಗನ ಮೇಲೆ ಕೊರವ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಈ ಕುಹಕಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಡೇವಿಡ್ ಸಾಧುವಾದ ದೈವಭೀತಿಯಿದ್ದ ಪ್ರಾಣಿ. ಹಿಂದೂಗಳ ಹೆಂಗರುಳಿನೊಂದಿಗೆ ಕಿರಿಸ್ತಾನರ ಕ್ಷಮೆಯೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿತ್ತು. ದಿಟವಾಗಿಯೂ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೇವರಂತಹ ಮನುಷ್ಯ.

“ಶುಕ್ರವಾರ ದೇವಪುತ್ರನ ಹುಟ್ಟು ಹಬ್ಬ. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಟ್ಟೆಲು ಇಡುತ್ತೇವೆ. ನೀವೆಲ್ಲಾ ಬನ್ನಿ” ಎಂದು ನಮ್ಮನ್ನು ಕರೆಯಲು ಡೇವಿಡ್ ಗುರುವಾರ ಸಾಯಂಕಾಲ ಕ್ಲಬ್ಬಿಗೆ ಬಂದು ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಆಹ್ವಾನವಿತ್ತ.

ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕೊರವ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ. ಅವನ ಕೈ ಕುಲುಕಿ ಡೇವಿಡ್ ಅಂದ, “ಅಲ್ಲಾ! ಕೊರವ! ನಮ್ಮ ಆಚಾರ ನೋಡಿ ಯಾವಾಗಲೂ ನಗುತ್ತಿದ್ದ ನೀನು, ನಿನ್ನೆ ಕ್ರಿಸ್‌ಮಸ್ ಕಾರ್ಡ್ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆಯಲ್ಲಾ! ಇದರ ಮರ್ಮ ಏನು? ಕಡೆಗೂ ನಿನಗೆ ದಯಾಮಯನಾದ ದೇವರು ಬುದ್ಧಿ ಕೊಟ್ಟೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲೇ?” ಎಂದ.

ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಕೊರವ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ತಿಲುಬೆಯ ಸಂಕೇತ ತೋರಿ ಹೇಳಿದ “ಹೌದು! ಡೇವಿಡ್ ತಮ್ಮಾ! ದಯಾಮಯನಾದ ದೇವರು ಬುದ್ಧಿ ಕೊಟ್ಟ. ಅದಕ್ಕೇ ನಾನು ಕ್ರಿಸ್‌ಮಸ್ ಕಾರ್ಡ್ ಕೊಳ್ಳಲು ಹೋಗಿದ್ದು ವರ್ಷಾವಧಿ ಹಬ್ಬದ ದಿನ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ, ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ಸುಖವುಂಟು ಎಂದು ಅರಿತು ಕ್ರಿಸ್‌ಮಸ್ ಕಾರ್ಡ್ ಕೊಳ್ಳಲು ಹೋದೆ. ನನಗೆ ಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಡ್ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಬರೆದಿತ್ತು.

ಕೊಟ್ಟವರ ಹಣ ಬಿಟ್ಟೋದ ಹೆಣ್ಣಂತೆ.

ಹಣವ ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿ ಹೆಣ್ಣು ಮನ ಒಲಿಸಿ

ಅಣೆಯಾಗಿ ಸಹಿ ಹಾಕಿ ಅದನ್ನು ಆಂತೋನೀಗೆ ಕಳಿಸಿದೆ.

ನೋಡು! ಮೂರು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಆಂತೋನಿ ಮೂರೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಅರಿಸು ತ್ತೇನೆ ಅಂತ ಮುನ್ನೂರು ಸಾಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಇನ್ನೂ ಅದರ ಗಾಳಿಯೂ ನನಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ ಅಂದ.

*

*

*

ಇಂದ್ರನ ಒಡ್ಡೋಲಗದಲ್ಲಿ ರಂಭೆ, ಊರ್ವಶಿ, ಮೇನಕೆ, ತಿಲೋತ್ತಮೆ, ಮುಂತಾದ ರವಿವರ್ಣನ ಚಿತ್ರ ತಾರೆಗಳು ಇದ್ದರೆಂದು ಕೇಳಿ, ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ.

ಆದರೆ ಭಾನುವಾರ ಸಂಜೆ ಕ್ಲಬ್ಬಿಗೆ ಹೋದಾಗ ತಿಲೋತ್ತಮೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣಾರ ಕಂಡೆ.

ಅಂದು ಮಕ್ಕಳ ಕೂಟ ಕ್ಲಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ. ಮಕ್ಕಳು ತಾಯಂದಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ತಾಯಂದಿರೂ ಬಂದಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಒಂದು ನನಸಾದ ಕನಸು ನೀಲಿಸೀರೆಲುಟ್ಟು ಮಕ್ಕಳ ಕಾಟವಿಲ್ಲದೇ ಅಡ್ಡಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ದಾಳಿಂಬೆಹಲ್ಲು ತೊಂಡೆ ತುಟಿ, ಸೇಬಿನ ಕೆನ್ನೆ, ಪ್ರಾಕ್ಷಿಯ ಗುಂಗುರು, ಕಿತ್ತಳೆತೊಳೆಯ ಬಾಯಿ, ಬಾದಾಮಿ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಹಲಸಿನ ತೊಳೆಯಂತಹ ಹಿತ್ತಾಳೆ ಕಿವಿ, ಥೇಟ್ ಹಣ್ಣುಂಗಡಿಯ, ಬಾಯಲ್ಲಿ ನೀರೂರಿಸುವ ಹೆಣ್ಣು ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು, ಚಪ್ಪಲಿಯಲ್ಲೇ ತಾಳಹಾಕುತ್ತಾ.

ಕ್ಲಬ್ಬಿನವರೆಲ್ಲರೂ ತಿಲೋತ್ತಮೆಯ ಕಣ್ಣು ಬಂಧಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಕೊರವ ಬಂದ. ನಮ್ಮ ಮೇಜಿನ ಕಡೆಗೇ ಬಂದು ಕುಳಿತ.

ತಿಲೋತ್ತಮೆ ಬಂದಳು ಕೊರವನಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದಳು. ಎದ್ದಿದ್ದ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲಾದರೂ ಈಕೆಯ ಪರಿಚಯವಾಯ್ತಲ್ಲ ಎಂದು ಎರಡೂ ಕೈಮುಗಿದುದಲ್ಲದೇ ಜೈ ಹಿಂದ್ ಎಂದೂ ಅಂದೆವು. ತಿಲೋತ್ತಮೆ ಅಂದಳು. “ಕೊರವ ರಾಯರೇ” ನಿಮ್ಮ ಸಂದರ್ಶನದ ಸೌಭಾಗ್ಯ ದೊರಕಿದ್ದೇ ನನ್ನ ಪಕ್ಕ ಎಂದು. ಕೊರವ ಅಂದ “ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸರಸ್ವತಿಯ ಅವತಾರವೇನೋ ಎಂವನ್ನಿನ್ನೆ ನಾನು ನೀವು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ನನಗೆ ಬಲು ಖುಷಿ, ಏನುವಿದ್ಯೆ, ಏನುಜಾಣತನ” ಎಂದು. ಆಕೆ ಹುಸಿನಕ್ಕು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿಹೋದಳು, ಬೇರೆ ಮೇಜಿನತ್ತ.

ನಾವೆಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಕವಾತ್ ಮಾಡುವಂತೆ, ಬೆಲ್ಲದವಾಕ, ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಬೀಳುವಂತೆ, ಒಂದೇರೀತಿ ಎರಡೂ ಹುಬ್ಬನ್ನೂ ಹಣೆಯ ತುಟ್ಟತುಟ್ಟಿಗೆ ಏರಿಸಿದೆವು. “ಏನು” ಎಂದನ್ನುವ ರೀತಿ.

“ಈಕೆ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗಿಯರ ಮನೆಮಾಸ್ತರು, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾತನ್ನೂ ಆಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ.....”

“ಅಲ್ಲವೇ ಮತ್ತೆ” ಎಂದು ಅಂದೆ ನಾನು.

ಹಾಗಲ್ಲಾ! ಪಾಪಿ! ನೀನು ಅಂದು ಕೊಂಡಹಾಗಲ್ಲಾ! ಈಕೆ ನೊಂದಜೇನು, ಬೆಂದ ಆತ್ಮ. ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕೆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಡಂ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅಷ್ಟೇನು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಈಕೆ ಕರೆದು ತಂದಿದ್ದಾಳೆ ಅಂದ ಕೊರವ.

ಕೊರವ ಮಾತನಾಡಿದ ರೀತಿ ನೋಡಿದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಏನೋ ತಿರುಳಿದೆ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕುಹಕವಿಲ್ಲದೆ ಏಕೆ ಮಾತನಾಡಿಯಾನು ಎಂದುಕೊಂಡೆ.

ರಾಘು ಹೀಚು, ಅವನು ಕೇಳಿಯೇಬಿಟ್ಟ, “ಅಲ್ಲಾ ಕೊರವ! ಇಷ್ಟು ಸ್ಫುರದ್ರೂಪಿ ರೂಪರಾಣಿ ಹೆಂಗಸು ಬಂದರೆ ರೂಪನ್ನು ಹೊಗಳದೆ ಸರಸ್ವತಿ, ವಿದ್ಯೆ ಜಾಣತನ! ಅಂತ ಏನೇನೋ ಅಂದೆಯಲ್ಲಾ! ಜಾಣತನ ಏನು ಬಂತು ರೂಪಿಗೆ, ಜಾರತನ!” ಅಂದೇಬಿಟ್ಟ.

ಕೊರವನ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಕೇಳಲೊಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಕೈಕಿವಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಲೆತ್ತಿ ಸಿದುವು.

ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಕೊರವ ಹೇಳಿದ. ನಿನ್ನೇನೂ ಕಿವಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಸ್ಫುರದ್ರೂಪಿಯರೂ, ಅಪರೂಪಿಯರೂ ಎದುರು ಬಂದರೆ ಅವರ ಮಾನಸಿಕ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಬೇಕು ಮಗೂ, ಸಾಧಾರಣ ಹೆಂಗಸು ಬಂದರೆ ಅವರ ರೂಪನ್ನೇ “ಹೊಗಳ ಬೇಕು” ಎಂದು ಉಪದೇಶ ಇತ್ತು.

ರಾಘುವಿನ ಮುಖನೋಡಿದೆ. ಹಾವನ್ನೆದುರುಗೊಂಡ ಬಲಿತ ಕವೈಯ ಜ್ಞಾಪಕ ಬಂತು.

* * *

ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಬಯಸುವವರಿಗೆ ಈಗ ಹಲವು ಸಾಲಭ್ಯಗಳಿವೆ.”

ಲೋಕೋ ಭಿನ್ನ ರುಚಿಃ

ನಮ್ಮ ಸೋದರತ್ತೆ ಮನ ಇರೋದು ಮಲೆನಾಡಿನ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ. ಬೇಸಿಗೆ ರಜಕ್ಕೆ ಈ ಸಾರಿ ಖಂಡಿತ ಬರಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಉಪನಯನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಸೋದರತ್ತೆ ಸೋದರಮಾವ ಬಹಳವಾಗಿ ಕರೆದರು. ಆ ರಜಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರ ಊರಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಸುಖ ಸಮೃದ್ಧಿಯಿಂದ ೩-೪ ವಾರ ಕಾಲ ಕಳೆದ ನೆನಪು ಇನ್ನೂ ಮರೆಯದೆ ಇದೆ. ನೆಪಕ್ಕೆ ಎರಡು ಹೊತ್ತು ಊಟ. ಆದರೆ ಮಿಕ್ಕಲ್ಲಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುರುಕಲು ಏನಾದರೂ ತಿಂಡಿ ಇಷ್ಟೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು, ಕೋಡುಬಳಿ, ಚಕ್ಕುಲಿ, ಕಾರದ ಅವಲಕ್ಕಿ, ಓಂಪುಡಿ, ಜೆಣ್ಣೆ ಮುಚ್ಚೋರೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವೆಲ್ಲಾ ಷಹರಿನ ತಿಂಡಿಯ ತರಹವಲ್ಲಾ ಬಾಯಿಗೆ ಚೂರು ಹಾಕಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದನಾಗುವಂತಹ ರುಚಿ.

ರಜಾ ಮುಗಿಯುವ ದಿನಗಳು ಒಂದಾಗ ನಮ್ಮ ಸೋದರ ಮಾವನ ಹಳ್ಳೆ ಸ್ನೇಹಿತರಾದ ಶ್ರೀಕಂಠರಾಯರು ಆ ಮನೆಗೆ ಎರಡು ದಿವಸ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರು ಬರುವ ಒಂದು ವಾರಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ನಮ್ಮ ಸೋದರಮಾವ ಅವರ ವಿಷಯಾನ ಹೇಳಿದ್ದೂ ಹೇಳಿದ್ದೇ!

“ನೋಡೇ! ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಓದಿದವರು, ಒಂದೇ ಪುಸ್ತಕ ಓದಿದವರು. ಒಂದೇ ಆಟ ಆಡಿದವರು. ಆದರೆ ಅದೇನು ಗಂಟಲು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನೋ ದೇವರು ಅವನಿಗೆ, ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ದೇವರ ನಾಮ ಹಾಡಿದರೆ, ದಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಸು ಗಳೆಲ್ಲಾ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದವು ಸಾಯಂಕಾಲ ಭಜನೆ ಮಾಡಲು ಕುಳಿತಾಗ ಹಾಡಿದರೆ ಹಾವುಗಳ ಹಿಂದೆ ಹಾವಾಡಿಗರೂ ತಲೆ ಆಡಿಸುತ್ತಾ ಬಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹದಿನಾರನೆ ವರ್ಷ ಇರಬೇಕು. ಯಾರೋ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನವ ಈ ಪ್ರಾಂತ್ಯದತ್ತ ಹುಲಿ ಷಿಕಾರಿಗೆ ಬಂದವನು, ಶ್ರೀಕಂಠುವಿನ ಹಾಡು ಕೇಳಿ, ಬಾಯ್ಕು ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ನಿನಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ನಾನು ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಎಂದ. ಶ್ರೀಕಂಠುವಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಲದೇನು ಆಶೆಯಾಯ್ತೋ ಆತನ ಹಿಂದೆ ಇದ ಗೊರಟೇಹೋದ. ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆಯೆ ಕಾಗದ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಿಂದ ಮೊದಲ ವರ್ಷ ಮೂರು ಕಾಗದ, ಒರ್ಮನಿಯಿಂದ ಎರಡನೆ ವರ್ಷ ಎರಡು ಕಾಗದ, ಇಟಲಿಯಿಂದ ಮೂರನೆ ವರ್ಷ ಒಂದು ಕಾಗದ, ಅಮೇರಿಕಾದಿಂದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಗದ, ತದನಂತರ ಮೌನ—ಹತ್ತುವರ್ಷ. ನಮ್ಮ ಮದು

ವೆಯ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜ್ಞಾಪಕ. ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಶುಭಾಶಯದ ಕಾಗದವನ್ನೂ ಅವ ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ಬೊಂಬಾಯಿನಿಂದ ಒಂದು ಕಾಗದ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಮಲೆನಾಡು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ ಬಲು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು, ಕಾರಣ ಈ ದಿನ ಅಮೆರಿಕಾದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರೆ, ನನ್ನ ಜ್ಞಾಪಕವಿದ್ದು ನನ್ನನ್ನು ಒಂದು ನಾಲ್ಕುದಿನ ಹಳೆಯ ಗೆಳೆತನಕ್ಕಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ ಬರುತ್ತೇನೆ. ಯಾವುದಕ್ಕೂ ತಾರು ಕೊಡು ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದ. ತಕ್ಷಣ ತಾರು ಕೊಟ್ಟೆ. ಅವ ಮರಳಿ ತಾರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಶನಿವಾರ ಬರುತ್ತಾನಂತೆ. ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲಾ ಸುತ್ತಿದವನು ಈ ಕುಗ್ರಾಮದ ಕುಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಹೇಗಾದರೂ ಇರುತ್ತಾನೋ! ಅವನ ಗುರುತನ್ನಾದರೂ ಹಿಡಿಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವೋ ಎಂದೇ ನನಗೆ ಅನುಮಾನ. ತುಂಬಾ ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು. ಯಾವುದೋ ಅಮೆರಿಕನ್ನರ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿರಬೇಕು, ಎಷ್ಟು ಜನ ಮಕ್ಕಳೋ? ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳಿದ್ದೂ ಹೇಳಿದ್ದೆ. ನನಗೆ ಸ್ವಯೇಲ್ಲಾ ಕಿವಿ.

ಶನಿವಾರ. ಪಂಚಕಚ್ಚೆ ಮೇಲಿನ ಅಂಟಿ ಪಂಚೆ ಉಟ್ಟು ಕಿಸಿ ಅಂಗಿ ತೊಟ್ಟು ಮಧ್ಯವಯಸ್ಸಿನವ ಬಂದಿಳಿದ. ಅಮೆರಿಕದ ವಿಮಾನ ಕಂಪನಿಯ ಚೀಟಿ ಅಂಟಿಸಿದ ಎರಡು ಟ್ರಂಕುಗಳೂ ಬಂದುವು.

ಸೋದರ ಮಾವ ಶ್ರೀಕಂಠನ ಬಾಚಿ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡ. “ಜ್ಞಾಪಕ ಇದೆಯೇ ನನ್ನ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಶ್ರೀಕಂಠ ಅಂದ “ನನ್ನ ಗುರುತು ಸಿಗಲಿ ಎಂದೇ ಈ ವೇಷ ಧರಿಸಿ ಬಂದೆ. ಈ ಪಂಚೆ ಕಚ್ಚೆಪಂಚೆ ಇಂದೇ ಬೆಳಗ್ಗೆ ನಾನು ೧೬ ಎರ್ಷಗಳಾದಮೇಲೆ ಉಡುತ್ತಿರುವುದು. ಆಷ್ಟಾಗಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಲ್ಲ. ನೀನು ಗುರ್ತು ಹಿಡಿದಾಯಿತು. ಆದರೆ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯಿತು. ಬೇಗ ನನಗೆ ಕೊಠಡಿ ತೋರಿಸಿದರೆ ನನಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಾದ ಉಡುಪು ಧರಿಸಿ ನನ್ನ ಅತ್ತಿಗೆ ಪರಿಚಯ, ಮಕ್ಕಳ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ ಎಂದ.

ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ಬಲು ಖುಷಿಯಾಯ್ತು. ಶ್ರೀಕಂಠ ಇವ್ವದನ್ನು ಇದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ದೇಳುವ ಜಾಣ ಎಂದು ಖಚಿತವಾಯ್ತು. ಅವನನ್ನೇ ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೇ ಆತ ತನಗಾಗಿ ಎರ್ಪಡಿಸಿದ್ದ, ತೆರವು ಮಾಡಿದ್ದ ಮಲೆನಾಡ ಮನೆಯ ಒಂದು ಗೂಡನ್ನು ಹೊಕ್ಕ. ಹೊರಗೆ ಬಂದಾಗ ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ಬಂದ ಮಲೆಯಾಳಿ ವೈದ್ಯರ ತರಹ ಒಂದು ದಟ್ಟ ಪಂಚೆ ತೆಳು ಜುಬ್ಬಾ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೊರಬಂದಿದ್ದ.

ಅತ್ತಿಗೆ ಪರಿಚಯವಾಯ್ತು, ಮೂರು ಮಕ್ಕಳ ಪರಿಚಯವೂ ಆಯ್ತು. ನನ್ನ ಪರಿಚಯವೂ ಆಯ್ತು.

ಒಂದು ದಿನದಲ್ಲೇ ಮಾಮು ಎಂದು ನಾನು ಕರೆಯುವುದೂ ಆತ ನನ್ನನ್ನು ಕುಮ್ಮಿ ಎಂದನ್ನುವುದೂ ಸಹಜವಾಗಿಹೋಯ್ತು. ಅವ ಬಂದ ಮೂರನೇ ದಿನ, ಊರಾಜಿ ಅರಳಿ ಮರದ ಹತ್ತಿರ ಇದ್ದ ದತ್ತಾತ್ರೇಯನ ಗುಡಿಗೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹೋಗುವುದು ಎಂದು ದೊಡ್ಡವರಿಬ್ಬರೂ ಅಣಿಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ನಾನೂ ಬರುತ್ತೇನೆ ಮಾಮು! ಎಂದೆ. ಮಾವ ಮೂರು ಮೈಲಿ ನಡೆಯುತ್ತೀಯಾ ಎಂದರು. “ಓಹೋ!” ಎಂದೆ. ನಮ್ಮ ಸೋದರ ಮಾವ “ಬೇಡ! ಶ್ರೀಕಂಠ ಯಾರಾದರೂ ಜತೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಬಾಯಿಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತನಾಡಲು ತೊಂದರೆ” ಎಂದರು.

“ಯಾಕೋ ಕಾಣೆ!” ಅಂದರು ಶ್ರೀಕಂಠ ಮಾವ.

ಮೂರು ಜನವೂ ದತ್ತಾತ್ರೇಯನ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ತಂದ ಬುತ್ತಿ ತಿಂದು, ಮಿಕ್ಕ ಅನ್ನವನ್ನು ನಾಯಿಗಳಿಗೆ ಅಂತ ಎರಚಿ, ಅರಳಿ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಮಲಗಿದೆವು.

ಶ್ರೀಕಂಠ ಮಾವ ಅಂದರು, “ಅಲ್ಲಾ ಕಣೋ! ನೀನು ಅಣೆ ಚಾಲೂಕು ಸೊಗಸು ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಬಲುವಾಗಿ ಬಾಯಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದವನು. ಕಚ್ಚೆಯ ನೆರೆ ಸರಿಯಿಲ್ಲ ಎಂದು ಇತ್ತಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಕೊಂಡನನು, ಅಕ್ಷತೆ ಸರಿಯಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸಾದನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದವ, ಸೊಗಸುಗಾರ ಪುಟ್ಟಪ್ಪನಿ ನೀನು, ಹೋಗಿ ಹೋಗಿ ಈ ದುಡಿಮೆ ಅತ್ತಿಗೇನ, ಈ ಆಫೀಕಾಸ ಅತ್ತಿಗೇನ ಏನೂ ಅಂತ ಮಾಡುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ. ನಾಳೆ ನಾನು ಊರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಬೇಕು, ಇದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು ಎಂದು ಬಹಳ ಕುತೂಹಲ ಇತ್ತು” ಎಂದು.

ಸೋದರ ಮಾವ ರೇಗುತ್ತಾರೆ ಅಂತಿದ್ದೆ. ರೇಗಲಿಲ್ಲ. ಗರುಕೆ ಕಚ್ಚುತ್ತಾ ಹೇಳಿದರು. “ಊಟ ರುಚಿಯಾಗಿತ್ತೆ” ಅಂತ. “ತಿಂಡಿ ರುಚಿಯಾಗಿತ್ತೆ” ಎಂದು. “ಕಾಫಿ ಸೊಗಸೋ” ಅಂತ. “ಉಣ್ಣಿ ಬೈ ಹೇಗೋ” ಎಂದು.

ಶ್ರೀಕಂಠ ಮಾವ. “ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಅವ್ಯತ ಕಣಯ್ಯಾ! ನಿನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ” ಅಂತ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ.

“ಅದಕ್ಕೇ ನೋಡು, ಜೆಂದುಳ್ಳಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಗೋಳುವೋಗೆ ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನುವೆಯಾ! ಅಥವಾ ಗೋಳುವೋರೆಯವಳ ರುಚಿ ರುಚಿಯಾದ ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನುವೆಯಾ” ಎಂದರು ನನ್ನ ಸೋದರ ಮಾವ.

“ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಎರಡೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಆಗುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ” ಎಂದರು ಶ್ರೀಕಂಠ ಮಾವ.

“ಹೌದು” ಎಂದೇ ನಾನೂ ಅಂದುಕೊಂಡೆ.

*

*

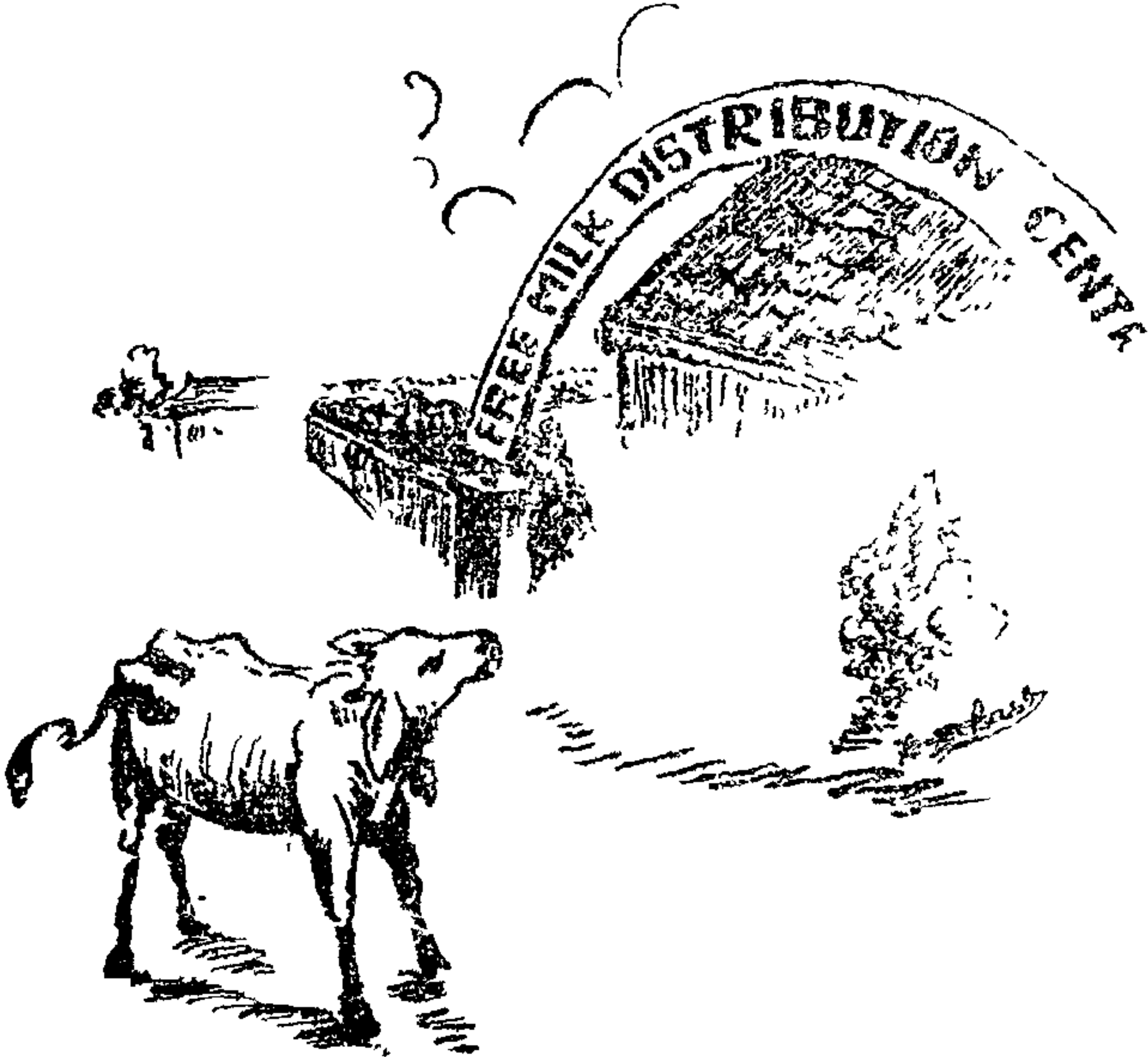
*

ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ನಂತರ ನಾನು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭ ಒದಗಿತು. ಬಿ. ಎ. ಮಾಡಿದ್ದೆನಾದುದರಿಂದ. ಸೋದರ ಮಾವನ ಉಪದೇಶ ವಾಕ್ಯ ಮರೆತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾಲಿಗೆ ಚಟಿ ಹರಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಫ್ರಿಕಾ ದೇಶದಿಂದ ಬಂದಿರಬಹುದಾದ, ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಭಾರಿ ಕುಳವಾದ ಒಂದು ಕನ್ಯೆಯ ಕತ್ತಿಗೆ ತಾಳಿ ಕಟ್ಟಿಯೇಬಿಟ್ಟೆ. ಅಂದವರು ಅನ್ನಲಿ, ತಿಂದವನಿಗೇ ಗೊತ್ತು ಸ್ವರ್ಗ ಎಂದು ಅಂದುಕೊಂಡು.

ಆದರೆ ಅದೇನು ಸೋದರಮಾವನ ಪುಣ್ಯವೋ ಅಥವಾ ನನ್ನ ದುರದೃಷ್ಟವೋ ಕಾಣೆ. ಆಫ್ರಿಕಾ ದೇಶದಿಂದ ಬಂದಿರಬಹುದಾದ ಸ್ಥೂಲಕಾಯಿ ಅರ್ಧಾಂಗಿ, ಅರ್ಧಾಂಗಿ ಏನು ಬಂತು ಪೂರ್ಣಾಂಗಿ, ಆಕೆ ಆಫ್ರಿಕಾ ದೇಶದಲ್ಲಿನ ಕಾಡು ಜನರು ತಿನ್ನುವ ತಿಂಡಿ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಅದೇ ರುಚಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ನನ್ನ ಗೂ ತಿನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

“ಲೋಕೋ! ಭಿನ್ನ ರುಚಿಃ” ದಿಟ!

—“ಕುಮಾರ್”

ನನಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಿಗುತ್ತೇನೋ ಹಾಲು, ಇಲ್ಲ!

ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನೂರು ಉತ್ತರ

“ಮಾನವಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ನಾನು ಎಲ್ಲಿ ಇಳಿಯಬೇಕು? ಅಲ್ಲಿಂದ ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ಅಂದೇ ಬಂದರೆ ಅನುಕೂಲ” ಎಂದೆ ನಾನು, ಆ ಇಂಟರ್ ಕ್ಲಾಸ್ ದೊಂಬಿಯ ಮುಂದೆ. ಒಂದೇ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ನನ್ನದು.

“ರಾಯಚೂರಲ್ಲಿಳಿಯಿರಿ” ಎಂದರೊಬ್ಬರು.

“ರಾಯಚೂರಲ್ಲಿಳಿದರೆ, ಪಾಪ, ಬೆಳಗಿನ ತನಕ ಸ್ಟೇಷನ್ನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರಬೇಕಲ್ಲ, ನೀವು ಷಹಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿಳಿದು, ರಾತ್ರಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡು....” ಎಂದರೊಬ್ಬರು.

“ಬೇಡ, ಬೇಡ, ಅದೋನಿ ತನಕ ಹೋಗಿ” ಎಂದರೊಬ್ಬರು. “ಅಲ್ಲೇ ವಿಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ”.

“ಅದೋನಿ ಅಂತೆ, ಅದೋನಿ....ಗುಂತಕಲ್ಲೇ ಸರಿ....ನಾನು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುವುದು. ಏಳೂಕಾಲಿಗೆ ಗುಂತಕಲ್ಲು, ಎಂಟೊವರೆಗೆ ಈ ಕಡೆ ಗಾಡಿ ಮತ್ತೆ. ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಇಡ್ಲಿ ಕಾಫಿ ಕುಡಿದು, ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಹನ್ನೊಂದೂವರೆಗೆ ರಾಯಚೂರು —ಆ ಮೇಲೆ, ನೀವು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ಹೋಗಿ.”

“ಹನ್ನೊಂದೂವರೆಗೆ ರಾಯಚೂರಿಗೆ ಬಂದರೆ, ಬಸ್ಸು ಒಕ್ಕೇ; ಮಾನವಿಯಲ್ಲೇ ಆ ರಾತ್ರಿ ಎಲ್ಲ” ಎಂದರೊಬ್ಬರು. “ಹೊಸಬರಿಗೆ ನಾವು ಸರಿಯಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಕೊಡಬೇಕು” ಎಂದರು.

“ಮಾನವಿಯಿಂದ ನಾನು ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು; ಅವೆರಡೂ ಮುಖ್ಯ ನನಗೆ.”

“ಮಂತ್ರಾಲಯವೇನು? ಅಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತೆ, ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೋಗಿ, ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ಮಾನವಿಯಿಂದಲೇ ಬಸ್ಸಿದೆ; ನಾವ್ವಾರು ಕಡೆಗಳಿಂದ ಬಸ್ಸಿದೆ; ದೊಡ್ಡ ಕ್ಷೇತ್ರ ನೋಡಿ....ಹತ್ತಾರು ರಸ್ತೆಗಳಿವೆ.”

“ಇತ್ತು! ಈಗ ಇಲ್ಲ! ಮಾನವಿಯಿಂದ ನೀವು ಮತ್ತೆ ಅದೋನಿಗೆ....”

“ಅದೋನಿಗೇಕೆ? ರಾಯಚೂರಿಗೇ ಬರಬೇಕು....ಮತ್ತೆ, ರಾಯಚೂರಿಂದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಹೊರಟು...”

“ಅದು ಹಿಂದಿನ ರೂಟು! ಈಗ ನೀವು ನೆಟ್ಟಗೆ ಮಾನವಿಯಿಂದ ಮಂತ್ರಾಲಯ ರೋಡಿಗೆನೇ.”

“ಮಂತ್ರಾಲಯ ರೋಡಿಂದ ಜಟಕಾಮಾಡಿಕೊಂಡು...”

“ಬೇಡ, ಬೇಡ! ಅಲ್ಲೊಂದು ಹೊಳೆ ದಾಟಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ; ದೊಡ್ಡ ಹೊಳೆ.”

“ಹೊಳೆ ದಾಟಿದರೂ ಅದೇ ಹತ್ತಿರ; ಹತ್ತಿರ ಅಂದರೆ, ತೀರ ಹತ್ತಿರ.”

“ಹತ್ತಿರವಾದರೂ, ಹೊಸಬರಿಗೆ ತುಂಬ ತಾಪತ್ರಯ.....ಅದನ್ನು ನೀವು ಯೋಚನೆಮಾಡಿ.”

“ಅದೋನಿಯಿಂದ ಮಂತ್ರಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಸ್ಸಿದೆ; ಒಳ್ಳೆಯ ಬಸ್ಸು! ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಒನೆಯ ಸೀಟು.”

“ಇತ್ತು! ಈಗ ಇದೆಯೋ ಏನೋ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ; ಲೈಸೆನ್ಸ್ ಸಿಗಬೇಕಲ್ಲ, ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ.”

“ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ನೀವು ಸುಮ್ಮನಿರಬೇಕು. ಪ್ಯಾಸಂಜರಿಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡಬಾರದು.”

“ಜಟಕವೇ ಕ್ಷೇಮ, ಹೊಳೆ ಇದ್ದರೂ ಇರಲಿ; ದಾಟಿದರಾಯಿತು; ಆಕಡೆ ಬೇರೆ ಜಟಕ ಸಿಗುತ್ತೆ.”

“ನೀವೇನು ಜಟಕಾದವರಿಂದ ಕಮಿಷನ್ ಹೊಡೀತೀರೋ? ನೋಡಿದರೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಕಾಣುತ್ತೆ.”

“ಈಗ, ನಾನೆಲ್ಲಿ ಇಳಿಯಬೇಕು, ಅದನ್ನು ಹೇಳಿ, ದಯೆ ಇಟ್ಟು, ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಜಗಳ ಆ ಮೇಲೆ.”

“ಜಗಳ? ಯಾರ್ತಿ ಜಗಳ ಆಡಿದ್ದು! ಹಲ್ಲು ಹಿಡಿದು ಮಾತಾಡ್ತಿ; ಹುಷಾರ್”

“ಅದೋನಿಯಲ್ಲಿಳಿದು, ಮತ್ತೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿ; ಅದು ಸಲೀಸು ಕೆಲಸ.”

“ಬೇಡಿ, ಬೇಡಿ, ರಾಯಚೂರು ಬಂತು, ಇಲ್ಲೇ ಇಳಿಯಿರಿ; ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಿ.”

“ಅವಳ ಮಾತು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ನೀವು ಇಲ್ಲಿ ಇಳಿದರೆ ನಿಮಗೆ ಮಾನವಿಯೂ ಸೊನ್ನೆ! ಮಂತ್ರಾಲಯವೂ ಸೊನ್ನೆ; ಕಾಸೂ ನಷ್ಟ; ಕಾಲವೂ ನಷ್ಟ.”

“ಠೇ! ನೀವು ಈ ಕಡೆಗೆ ಹೊಸಬರು, ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ; ಸುಮ್ಮನೆ ಬಾಯಿ ತೆರೆಯಬೇಡಿ.”

“ಯಾರ್ತಿ ಹೇಳಿದ್ದು! ಹೆಲ್ಲು ಉದುರಿಸಿಬಿಟ್ಟೀನು.”

“ಹೇಳಿ, ಅಪ್ಪ! ಮಾನವಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ, ಎಲ್ಲಿ ಇಳಿಯಬೇಕು! ರೈಲು ಹೊರಡುತ್ತಾ ಇದೆ; ಬೇಗ ಹೇಳಿ....”

“ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತೀರಾ, ನೀವು? ಮಾನವಿಯಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ, ಮಹಾ?”

“ಏನಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ನಿಮಗೇಕೆ? ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು.”

“ಹೋದರಾಯಿತು, ನಿಧಾನವಾಗಿ; ಊರೇನು ಓಡಿಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿಗೂ”

“ಇಕೊ! ಮಂತ್ರಾಲಯದ ರೋಡು; ಇಲ್ಲೇ ಇಳಿಯುತ್ತೀರೇನು?”

“ರೋಡು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅವರಿಗೇನಾಗಬೇಕು? ಜಟಕಾ ಸಿಗಬೇಕಲ್ಲ”

“ಸಿಕ್ಕರೂ, ಹೋಗಿ ತಲವಬೇಕಲ್ಲ, ಹೊಳೆ ತುಂಬ ನೀರು....ಪ್ರವಾಹ”

“ಅದೋನಿಗೆ ಬನ್ನಿ; ನಾನು ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು.”

“ಹುಂ! ಅವರ ಮಾತುಕೇಳಬೇಡಿ, ರಾಯರೆ; ಆ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲೆದಾಡಿ ..”

“ಗುಂತಕಲ್ಲಿಗೇ ಬನ್ನಿ... ನಿಮ್ಮ ಟಿಕೆಟ್ ಎಲ್ಲಿಯ ತನಕ? ಅದನ್ನ ಕೇಳಿಲ್ಲ ವಲ್ಲಾ!”

“ನಾನು ಮಾನವಿಗೇ ಟಿಕೆಟ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ.”

“ಅದು ಹೇಗೆ ಕೊಟ್ಟು? ಸರಿಯಾಗಿ ಕೇಳಿಸಿತೋ ಏನೋ ಊರ ಹೆಸರು ?

“ಮಾನವಿಗೆ ರೈಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲಾ ; ಟಿಕೆಟ್ ಹೇಗೆ ಕೊಟ್ಟರು, ನಿಮಗೆ ?

“ಎಲ್ಲಿ? ನೋಡೋಣ? ಕೊಡಿ, ಇಲ್ಲಿ....ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಟಿಕೆಟ್ ನ....

“ಅಯ್ಯೋ! ಇದು ಬರೀ ಪ್ಲಾಟ್ ಫಾರಂ ಟಿಕೆಟ್....ಎರಡಾಣೆಯದು!

—ಪಾಟಾಳಿ.

— 0 —

ಸತ್ತನೆಂದರೆ, ಸುತ್ತು ನಿಲುವರು ಎಷ್ಟೇಟ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ, ಡ್ಯಾಟಿಯವಸೂಲಿಗ. ಮತ್ತೆತ್ತಣದು ನಿನ್ನಾಸ್ತಿ? ದತ್ತಿ ಬಿಡುವುದೇ ಮುಂದೆ ಬುತ್ತಿ ಎಂದೊತ್ತೊತ್ತಿ ಹೇಳಿ ದರೂ ಅಚ್ಚೊತ್ತಿ ಓದಿಸಿದರೂ, ತಿಳಿಯದೆ ಕೊತ್ತಿ? ಸಾವಿಗಿರಡು ಸಂವತ್ಸರವಿರುವಾಗ ಕೊಡಬೇಕು, ಸಾವು ಕಾವುದೆ? ಹೇಳಿ ಬರುವುದೆ? ತಡವುಂಟೆ ಯಮನ ಕರೆಗೆ? ಕೊಡು, ಕೊಡು, ಇಂದೇ ಕೊಡು, ಎಂದಳು ಕೊರವಂಜಿ ಕಾಯುವಸರಂಜಿದೇವಿ.

ಪತಿರಾಯ ಮೆಚ್ಚಿದ್ದು

ಮಾತನಾಡಿಸಿ ಹೋಗಲು ಬಂದ ಜೀವದ ಗೆಳತಿ—ಶಾಂತಾದೇವಿ—“ಯಜಮಾನರು ಘ್ಯಾಕ್ಟರಿಯಿಂದ ಬರುವ ಹೊತ್ತಾಯಿತು ; ಇನ್ನೂ ಹೆರಳು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ, ಹೂ ಮುಡಕೊಂಡಿಲ್ಲ; ಅವರು ಬರೋಹೊತ್ತಿಗೆ ಅಷ್ಟಾದರೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ....” ಎಂದು ಬಿಟ್ಟು ನಸುನಕ್ಕು, “ಹೋಗ್ತೀನಿ ಶಾರದಾ”—ಅಂತ ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದಳು. ಆಕೆ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿ ಹೋದಮೇಲೆ ಆ ಮಾತನ್ನ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡ ಶಾರದೆಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನೋನೋ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಮಾರನೆಯ ದಿನದ ತಿಂಡಿಗೆ ಹಿಟ್ಟು ಬೀಸಲು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಅವಳಿಗೆ ಏನೇನೋ ಯೋಚನೆಗಳು ಬಂದವು.

ಶಾರದೆಯ ಗಂಡನೂ ಅದೇ ಘ್ಯಾಕ್ಟರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನೂ ಮನೆಗೆ ಬರುವ ಹೊತ್ತಾಯಿತು. ಪತಿರಾಯರು ಮನೆಗೆ ಬರುವಾಗ ತಾನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೇಗಿರುತ್ತೇನೆಂದು ಆಕೆ ಎಣಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಶಾಂತಾ ತನ್ನ ಯಜಮಾನರು ಬರುವಾಗ ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಂಡು ನಗುನಗುತ್ತಾ ಎದುರಾಗುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಆದರೆ ತಾನು ?

ರಾಮಣ್ಣ ಸಾಯಂಕಾಲ ಮನೆಗೆ ಬರುವಾಗ ಶಾಂತಾ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದುದು ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ. ಆಕೆಗೆ ಮನೆಕೆಲಸ ಮಾಡಿದಷ್ಟಿದೆ. ಕೆಲಸದವಳನ್ನಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ವರಮಾನ ಆಕೆಯ ಗಂಡನಿಗಿಲ್ಲ. ಎರಡು ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳ ಕೈ ಮೈ ನೋಡಿಕೊಂಡು, ಒಂದು ಹಸು ಕರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮಾತ್ರವಾದರೆ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ಮುದುಕಿ ಅತ್ತೆಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಮೈ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ. ಅವರ ಸೇವೆ ನಡೆಯಬೇಕು. ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ದೂರದ ಭಾವಿಯಿಂದ ನೀರು ಬೇರೆ ಹೊರಬೇಕು. ದಿನವೆಲ್ಲ ಕೆಲಸ....ಕೆಲಸ. ಕೈಕಾಲು ಬಿದ್ದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಗಂಟೆ ಹೊತ್ತು ವಿರಾಮ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ-ದೊಡ್ಡಮಾತು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಶೃಂಗರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಲ್ಲಿಬಂತು! ಹಾಗೆಂದು ಶೃಂಗರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಯಸ್ಸಲ್ಲವೆ? ಓರಗೆಯವರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಲಗ್ನವಾಗದವರಿದ್ದಾರೆ! ಇನ್ನು ನಗುನಗುತ್ತಾ ಎದುರುಗೊಳ್ಳುವ ವಿಚಾರ. ನಗುವಿಗೇನೂ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ರಾಮಣ್ಣ ಮನೆಗೆ ಬರುವಾಗ ಆಕೆ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿರುತ್ತಾಳೆ. ಇಡಲಿಗೆ ರುಬ್ಬುತ್ತಿದ್ದರೆ ಪಕ್ಕನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹಿಟ್ಟಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯೇ ಓಡುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆಯೆ? ರಾಮಣ್ಣ ಮನೆಗೆ ಬಂದವನೇ ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದು ಕಾಫಿ ತಿಂಡಿಗಾಗಿ ತಾನೇ ಅಡುಗೆ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಒಂದೊಂದು ದಿನ

ಆಕೆಗೆ ಕೂದಲು ಬಾಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೂಡ ಸಮಯವಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನುವಾಗ ರಾಮಣ್ಣ ಹರಟಿಕೊಟ್ಟ ನಕ್ಕು ನಗಿಸಿ ದಿನದ ಆಯಾಸವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೂ ಶಾರದೆಗೆ ತಾನು ದುಡಿದು ಮನೆಗೆ ಬರುವ ಗಂಡನನ್ನು ಉಪಚರಿಸುವುದು ಸಾಲದೆನ್ನಿಸಿತು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶಾಂತ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೊಂಚ ಕಸಿಕ್ಕಿ, ಬೀಸುವ ಕಲ್ಲು ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅವಳ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ವಿಚಾರ ಚಕ್ರಗಳು ತಿರುಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದವು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯಿಂದ ಬಂದ ರಾಮಣ್ಣ ಬವಲೆಗೂದ ಮುಖ ಉಜ್ಜಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮಗುವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಅದರ ತೊಟ್ಟಿಲ ಸಂಭಾಷಣೆಯೊಡನೆ ಅಡುಗೆ ಮನೆಗೆ ನುಗ್ಗಿದ.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಶಾರದೆಯ ದಿನಚರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಒದಲಾಸು ಆ ದಿನ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ವಜಾ. ಕಸ ಮುಸುರೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೆಲಸಗಳ ಬೇಗನೆ ಮುಗಿದವು. ಬೇಗನೆ ನೀರು ಹೊತ್ತು ತಂದು ಹಂಡೆಗಳನ್ನು ಶುಂಚಿಟ್ಟು ಯಿತು. ನಡುನಡುವೆ ಮಕ್ಕಳ ಶೃಂಗಾರ, ಅತ್ತಿಮ್ಮನವರ ಉಪಚಾರ ನಡೆಸುತ್ತ ಯಿತು. ಗಂಡನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾದ ತಿಂಡಿಯನ್ನೂ ಬಹಳ ಜಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ತಯಾರಿಸಿಟ್ಟಳು. ಆ ಮೇಲೆ ಎಂದೂ ಇಲ್ಲದ ಶೃಂಗಾರ. ನಾಲ್ಕೈದು ವರ್ಷದ ಮೊದಲು ಆಕೆ ಹಾಗೆ ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದುಂಟು. ಬಟ್ಟೆ ಬರೆ ಕೂದಲು ಎಲ್ಲವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಒಪ್ಪ ಓರಣ. ನಾಜುಕೆಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಕಸಕ್ಕೂರಿ ಜಾಲಿಯ ಪರಿಮಳ ರಾಮಣ್ಣನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾದುದು. ಅದನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತಾ ಅಂದೂ ಪೋಡಿಸಿ ಮುಡಿದಳು. ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾಸಲು ನಿಲುವು ಡಿಗಿಟು ಅರ್ಪುರ್ವ ಸಂದರ್ಶನ ಕೊಟ್ಟಾಗ.....ಆಹಾ!

ಐದು ಘಂಟೆ. ರಾಮಣ್ಣನ ಸವಾರಿ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಯಿಂದ ದೂರವಾಡಿದ್ದ. ಆತ ಒಳಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಶಾರದೆ ಮಧುರವಾಗಿ ನಗುತ್ತಾ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಬಂದು ಗಂಡನನ್ನು ಎದುರುಗೊಂಡಳು. ರಾಮಣ್ಣ ಹಸನ್ಮುಖಿಯಾದ. “ಶು...ಪರವಶ ಬಲು ಜೋರಾಗಿದೆ ಕಣೆ! ಬಹಳ ಸೊಗಸಾಗಿರಬೇಕು”—ಎನ್ನುತ್ತಾ ಮೂಗು ಕೊಂಡ.

“ಏನಂದಿರಿ....ಯಾವುದು ಸೊಗಸಾಗಿರೋದು?” ಎಂದು ಒಂದು ಸುರದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದಳು ಶಾರದೆ.

“ವಾಂಗೀಭಾತಲ್ಲವೆ....ಹ್ಯಾಗಿದೆ, ಮೆಡಲು ಕೊಡಬಹುದೋ ಸೋಡೋಳು” ಎಂದು ಹಿಗ್ಗಿ ನಗುತ್ತಾ ಒಳಗೆ ನುಗ್ಗಿದ ರಾಮಣ್ಣ.

ಶಾರದೆ ಮುಡಿದಿದ್ದ ಕಸ್ತೂರಿ ಜಾಲಿಯನ್ನೊಮ್ಮೆ ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿಕೊಂಡಳು.

(ಎಸ್. ಇ. ಮಾರ್ಗನ್‌ನ ಸ್ಮರಿಸ್ಕೊಂಡು)

ವೋದಲನೆಯ ಬಹುಮಾನ

ಮಕ್ಕಳ ಪುಟ; ಮಕ್ಕಳ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳು—ಇಲ್ಲದ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಗಳಪರೂಪ—
ಆದರೆ, ಆ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದ ಮಕ್ಕಳು ಮಾತ್ರ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಅಪರೂಪ!

ಕುಮಾರಿ ವನಜ? ಕುಮಾರ ಸಂಕಣ್ಣ? ಎಂದು ನೀವು ಕೇಳಬಹುದು. ಪಾಕಾರಿ
ಪುರದ ಕುಮಾರಿ ಶೈಲಜ, ಕೋಗನೂರು ಕುಮಾರ ಪಡಕ್ಷರಪ್ಪ, ಎಂದೆಲ್ಲ ಆ ಪತ್ರಿಕೆ
ಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚುಹಾಕಿರುತ್ತಾರೆ, ಸರಿ. ಒಪ್ಪಿದೆ ಆದರೆ, ಅವರು
ಯಾರನ್ನೂ ನೀವು ಸ್ವತಃ ಮುಖತಃ ನೋಡಿರಲಾರಿರಿ.

ಏಕೆಂದರೆ, ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಯಾರು ಗೊತ್ತಿ? ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ! ಸೋಮೇಶ್ವರ
ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಉಭಯ ಭಾಷಾ ಪಂಡಿತ, ರಾಷ್ಟ್ರ ಭಾಷಾ ವಿಷಾರದ, ಬಿ.ಎಸ್.ಸಿ, ಬಿ.ಟಿ.
ಅವನಿಗೆ ಇದೇ ಕೆಲಸ, ಇದೇ ಜೀವನ ಮಾರ್ಗ. ಎಲ್ಲ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನೂ ತರಿಸು
ತ್ತಾನೆ; ರಾಮಕ್ಕ, ತಿಂಗಳು ಮಾವ, ಒಲವಿನ ಅಣ್ಣ, ಪ್ರೀತಿಯ ಅತ್ತಿಗೆ, ಎಂದೆಲ್ಲ
ಹೆಸರಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಮಕ್ಕಳ ಪುಟಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳನ್ನೂ ಮಹನೀ
ಯರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಣ್ಣೆರಚಿ, ವನಜ, ಸಂಕಣ್ಣ, ಶೈಲಜ, ಪಡಕ್ಷರಪ್ಪ, ಎಂಬ ಸುಳ್ಳು
ನಾಮಧೇಯಗಳ ಮೂಲಕ ಬಹುಮಾನ ಹೊಡೆಯುವುದು; ಬಹುಮಾನವಾಗಿ ಬಂದ,
ಬಣ್ಣದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಚಾಕಲೇಟ್ ಬಿಸ್ಕಿಟ್ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾರಿ ಮನೆಗೆ ಅಕ್ಕಿ ಬೇಳೆ
ಹುಣಿಸೆಹಣ್ಣು ತರುವುದು. ಈಚೆಗೆ ಅವನು ತಮಿಳು ತೆಲುಗು ಮಲೆಯಾಳಗಳನ್ನೂ
ಕಲಿತು, ಅಲ್ಲಿಯ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ, ವರಮಾನ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡಿದಾನೆ.

ಅವನ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕನ್ನಡ ಬರವಣಿಗೆಗಳು ಅರುವರ್ಷದ ಮಗುವಿನ ಹಸ್ತಾಕ್ಷರ
ದಂತೆಯೇ ಇದೆ. ತನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸದಾ ಎತ್ತಿ ಮುದ್ದಾಡಿಸಿ
ಅವರೊಂದಿಗೆ ಲಲ್ಲಿ ಹೊಡೆದು ಅವನ ಆಸಕ್ತಿ ಎಲ್ಲವೂ ಮಕ್ಕಳ ಪುಟದ ಮೇಲೆಂಗೇ
ನೆಲಗೊಂಡಿದೆ.

ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಮೊದ ಮೊದಲು ಬೇಡ ಅಂತ ಬೊಡಕೊಂಡಳಂತೆ. ಆದರೆ,
ಇನ್ನು ಯಾವ ವಿಧದಲ್ಲೂ ಸಂಪಾದಿಸಿ ತರಲು ತನ್ನ ಗಂಡ ಅನರ್ಹ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾದ

ಕೂಡಲೇ ಅವಳು ಸುಮ್ಮನಾದಳಂತೆ. ಹೊಟ್ಟೆ ಪಾಡಿಗೋಸ್ಕರ, ಮೋಸಮಾಡ ಬಹುದು, ಜೀವಂ ಭದ್ರಾಣಿ ಪಶ್ಯತು, ಎಂದು ಅವಳು ಸಮಾಧಾನವಾದಳಂತೆ.

ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿಯೇ ನಡೆಸುವ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ದೊಡ್ಡವರು ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದುಂಟು. ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕಳುಹಿಸಿ,.... ಸೋಲುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಅವರಿಗ ಅದರ ಗುಟ್ಟು ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುವೇಳೆ ಹೊಡಿಯಬೇಕಾದರೆ, ಸಂಪಾದಕರು ನೀಳುವ ವಯಸ್ಸಿನ ಪ್ರಮಾಣವ ಹುಡುಗರು ಮಾಡುವ ಹಲಕೆಲವು ತಪ್ಪುಗಳು ಲೇಖನದಲ್ಲಿದ್ದೇ ಇರಬೇಕು. ಏನೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೂ, ತೀರ್ಪುಗಾರರು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ; ಪೂರ್ತ ತಪ್ಪಾದರೆ, ತಂದೆ ತಾಯಿ ಯರ ಕೈವಾಡ, ಎಂದು ಅವರು ಊಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆದರೆ, ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಕನ್ನಡ, ಲೋಫರ್‌ಸೆಕಂಡರಿ ಕನ್ನಡ, ಇಂಗ್ಲೀಷ್, ಬಟ್ಟರ್ ಇಂಗ್ಲೀಷ್. ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೂ ಇರಬೇಕು, ಹಲಕೆಲವು ಅಣಿಯಾದ ತಪ್ಪುಗಳೂ ಬರಬೇಕು. ಹಸ್ತಾಕ್ಷರ ಗುಂಡುಗುಂಡಾಗಿ ಕೊಂಚ ಸೊಟ್ಟಿಗಿರಬೇಕು, ಅದು ಬಹುಮಾನದ ದಾರಿ. ಅದನ್ನು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಬಲ್ಲ. ಬಲ್ಲವನೇ ಬಲ್ಲ ಬಹುಮಾನದ ಸವಿಯ ಅಂಥ ಭಾಷಾಶೈಲಿ ಅವನಿಗೆ ಸಹಜ.

ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಗುಟ್ಟು ನನಗೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಹಿರಿಯ ಮಗ, ಹವಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ರಾಮಣ್ಣ ನನಗೆ ಇದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ. ಒಂದು ಸಾರಿ, ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ, ರಾಮಣ್ಣನ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕಬಂಧ ಕಳುಹಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ರಾಮಣ್ಣನಿಗೆ ಒಂಪ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ತಾನು ತಿಂದುಹಾಕಿದ್ದ. ಸ್ನೇಹಿತರಿಂದ, ತನ್ನ ಹೆಸರು ಆಚ್ಚಾಗಿ ದ್ದದ್ದು ತಿಳಿದ ಆ ಹುಡುಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂಪ ಎಬ್ಬಿಸಿದನಂತೆ. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಮಗನನ್ನು ಹೊಡೆದು ಬಡಿದು, ನಿನಗೂ ಅದಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ, ಎಂದನಂತೆ. ಮಗು ಬಂದು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಗೋಳು ಹೇಳಿ ಕೊಂಡಿತ್ತು.

ಮೊನ್ನೆ, ಒಂದು ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರಿ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಒಂದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು— ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ. ೧೦೦ ರೂ. ಬಹುಮಾನ, ಮೊದಲನೆಯದು, ನಂತರ ೭೫, ೫೦, ಇತ್ಯಾದಿ, ೩ರವರೆಗೆ. ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದವರ ಹೆಸರುಗಳ ಪೈಕಿ, ವನಜ ಸಂಕಣ್ಣ, ಶೈಲಜ, ಪಡಕ್ಕನಪ್ಪ, ಒಬ್ಬರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ರಾಮಣ್ಣನೂ ಇಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಗೆ ಗಾಬರಿ ಆಯಿತು. ನಿಜಾಂಸ್ ಗೊತ್ತಾಗಿ, ತನ್ನ ಗುಟ್ಟು ಬಯಲಾಗಿ, ಆ 'ಮಕ್ಕಳ' ಉತ್ತರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಸದ ಬುಟ್ಟಿಗೆ ಎಸೆದಿದ್ದಾರೆ, ಎಂದು ಹಣೆಯಮೇಲೆ ಕೈ ಇರಿಸಿದ. ಆದರೆ, 'ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸ್ತೋತ್ರಾರ್ಹರು,' ಎಂಬ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ, ಅವರೆಲ್ಲರ ಹೆಸರುಗಳೂ ಇದ್ದುವು. ಕಾಸುಮಾತ್ರ ಸೊನ್ನೆ; ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಮಾತ್ರ ದೊನ್ನೆ ತುಂಬ—ಎಂದ ಹಾಗಾಯಿತು.

ತನಗಿಂತ ಜಾಣರಾದ, ಅನುಭವಸ್ಥರಾದ, ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧರಾದ ಒಬ್ಬರು ತನ್ನ ಕಸುಬಿಗೆ ನುಗ್ಗಿದಾರೆ, ಎಂದು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಹೆದರಿದ. ನಾನು ಹೇಳಿದೆ ಅವನಿಗೆ, “ಸೋತು ಕೂರಬೇಡ; ಇದು ಒಂದೇ ಬಾರಿ ಹೀಗಾಯಿತು, ಅಷ್ಟೇ! ಮುಂದೆ ನೋಡುತ್ತಿರು ನಿನಗೇನೇ ಬಹುಮಾನ” ಎಂದೆ.

ಏಕೆಂದರೆ, ಆ “ಭಾರಿ ಸ್ಪರ್ಧೆ”ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಂದ ಕಸಿದಕೊಂಡವನು ನಾನೇ. ಅವನು ಬಿ.ಎಸ್.ಸಿ., ಬಿ.ಟಿ. ಆದರೆ ನಾನು ಎಂ.ಎಸ್.ಸಿ., ಬಿ.ಟಿ. ಸುಮ್ಮನೆ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಗೆ ಒಂದು ಪಾಠ ಕಲಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದೆ, ಅಷ್ಟೆ.

—ಕಾಮತ್.

— 0 —

ಬಡತನದ ಬೇಗೆಯಿಂ ಬೇವ ಮಾಸ್ತರ ನಿಲಿಸಿ, ಇಟ್ಟಿಗೆ ಶಾಲೆ, ಶೀಮೆ ಹೆಂಚಿನ ಸೂರು, ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಪಾಠ ಗಳಿಗೆಗಳಿಗೆಗೂ ಗಂಟೆ, ಮೂರು ವರುಷ ಆರು ವರುಷ ನಾಲ್ಕು ವರುಷ ಬಾಲಕರ ತಂಡಕ್ಕೆ ಬಾಲಕಿಯರ ಸಾಲಿಗೆ ಖುಷಿಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಸಿರೋ ಸಕಲ ವಿದ್ಯೆಯನೆಂದರೆ, ಸಿಹಿಯಾಗಬಲ್ಲದೆ ಬೇವು, ಕಹಿಯಹುದಲ್ಲದೆ,— ಕೇಳಿದಳು, ನಮ್ಮ ಕೊರವಂಜಿ ಕಾಯುವ ಪರಂಜಿದೇವಿ.

*

*

*

ಅವ ಸುಳ್ಳು, ಇವ ಕಳ್ಳ, ಅವ ಸೋಮಾರಿ ಇವ ಊರಿಗೇ ಮಾರಿ, ಅವ ತಂತ್ರಿ ಇವ ಬರೀ ಬಾಜಾಬಜಂತ್ರಿ, ಅವನ ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಮೋಸವಿಭೂತಿ, ಇವ ಶುದ್ಧ ಆಷಾಢಭೂತಿ; ಇವನೇಸಿವ ಕೆಸರು ಅವನ ಮೈತುಂಬ; ಅವನೇಸಿವ ಕೆಸರು ಇವನ ಮುಖತುಂಬ; ನಿನ್ನ ನರಿಯದೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನೆಂದರಿತೆಯೋ, ಹೇಗರಿತೆಯೋ, ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಿನೀ ತೊಳೆದು ನೋಡೆ, ನಿನಗವನು ಚಂದ ಕಂಡಾನು, ಹೇಳಿದಳು ಕೊರವಂಜಿ ಕಾಯುವ ಪರಂಜಿದೇವೀ; ತೊಳೆ ತೊಳೆ, ಎಂದಳವಳು.

*

*

*

ಕಾಯನಾನು ಕಾಯುವವನು ನಾನು, ಎಂದು ಐಕ್ ನುಡಿದರೆ, ಅವನು ಕರ್ಮಕಾಂಡಿ! ಸಕಲಕ್ರಿಯೆ ಪೀಸಾರ್ಪಣ, ಜನತಾರ್ಪಣವಂದರೆ. ಕ್ರೆಂ ಲಿನರು ಭಕ್ತಿ ಕಾಂಡಿ! ಸಕಲ ಕರ್ಮ ಸಾಕ್ಷಿ, ನಿರ್ಲಿಪ್ತ ನಿರಾಕಾರ ನೀತಿವಂತ ನೆಹರು ಜ್ಞಾನಕಾಂಡಿ! ಕಾಂಡತ್ರಯವಿಲ್ಲದ ಅಖಂಡನ ತೋರೇ, ಕೊರವಂಜಿ ಕಾಯುವಪರಂಜಿದೇವೀ!

=====

ಒಂದು ನವ್ಯಕಾವ್ಯ

(ಕವಿತಾ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮಾನ ಪಡೆದದ್ದು)

ಎನಗೆ ಮನಂ ಇಂದು ಶೂನ್ಯಂ, ಮನೆ ಭರ್ತಿ, ತನು ಗುಂಡು, ಬೆಕ್ಕು
ತರುಗುಲ್ಮಲತೆಗಳ ಅನ್ಯೋನಂ, ತೇನ್ ಸಿಂಗ ಕಂಡನದ ! ಸೊಕ್ಕು !
ಹಗೆಯ ಶೋಣಿತ ಪಾನದರವಟ್ಟಿಗೆಗೆ—ತಿಣಕಿದನು ಮಂಗೊವಾರಿ
ಕರೆ ಕುರಿ ನರಿ ನರ ಕರಿ ಬಿಳಿಯರಂ, ಜಾರ್ಜ್ ಬುಕ್ಚರ್ ವಾಷಿಂಗ್ಟನಂ
ಮನ ಉನ್ನಾದಕ, ಗಣಪನ ಮೋದಕ, ಸಾಕು, ಬೇಕು, ಉಕ್ಕು !
ಎನಿಮಿ ನಂಬರ್ ವನ್, ಎನಿಮಿ ನಂಬರ್ ಟ್ರೂ, ಎಣಿಸಿ ಎಣಿಯ ಮೇಲೆ
ಧ್ಯಾನ ಮುದ್ರಿತ ವದನ, “ಐ ಲೈಕ್ ಐಕ್!”—ಕಾ ಕಾ ಕೂ ಜನಂ !
“ಐ ಲೈಕ್ ಐಕ್!” “ಐ ಲೈಕ್ ಐಕ್!” ಕೂಗಿ ಕೂಗಿ ಪೆಪ್ಪ ತಿಂದು,
ಹೊಂಚುತ್ತ ಮುಂಚುತ್ತ ಶರವನೊಗೆಯುವರು, ಬರ್ಮುಡದಿ, ಜಡರು.
ಮೌ ಮೌ ಕ್ಯಾ ಕ್ಯಾ ದಟ್ಟೆಡವಿಗಳ ನಡುವೆ—ಷೂಟ್! ಥಂ! Dumb!
ವನಸುಮ ಹಿರೊಷಿಮ —ಇದಿರೊಳಿಶನಿನಯನ ತೆರೆದಿದೆ.
ನನ್ನಿಂದ್ರಿಯಂಗಳನು ನಾನೆಂದು ಜಯಿಸುವೆನು? ಗಾಂಧಾರಿ! ಟೋರಿ!
ಭೀಮಭಾಸ್ಕರ ರಾಹು —ಕಾತಿಯನು ಕಂಡಂದು! ಮೋರಿ!
“ಗುಡ್ ಬೈ ಪಿಕ್ಚ ಡಿಲ್ಲಿ” —ಕಾಮ ಜಯವಾದಂದು! ಬೊವಾರಿ.
ದ್ವಂದ್ವಗಳ ಗೆದ್ದಂದು, ರೇಷನೇ ಹೋದಂದು! ಥೂ! ರೀ!
ಹಲಧರನ ಮಸಕ, ಫಿ!.....ಥ....ಥ .. ಥಾ....ಥೋಂ.
ನನ್ನ ಜಳಕ, ಓಂ.....ಕಸ್ತೂರಿ ವೇಷಾಯ ಹವಿಷಾವಿಧೇಮ.

—ರುದ್ರಮ್ಮ.

ಕರೀಪಟ್ಟಿಗೆ

ಹಾಳು ಅವರೇಕಾಯಿ, ನಿತ್ಯ ಬೇಯಿಸಿ ಬೇಯಿಸಿ ಬೇಸರವಾಯ್ತೋ, ಇಲ್ಲ ತಿಂದು ತಿಂದು 'ಆಧಿಕ್ಯ'ದಿಂದಲೋ ಬೇಗ ಬೇಗ ಕೆಲಸವೇ ಸಾಗದು. ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಹರಿಸಿ ಕ್ಲಬ್ ತಲಪಿದಾಗಲೇ ಕತ್ತಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಳಗಿನ ಗದ್ದಲ ಗೇಟೆಗೇ ಮುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು! ಸಮಾಚಾರವೇನಿರಬಹುದೋ, ಯಾರ ಸಂಸಾರದ 'ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಸುದ್ದಿ'ಯನ್ನು ಕೇಳುವ ಭಾಗ್ಯತಪ್ಪಿತೋ ಅವರೇಕಾಳು ರೊಟ್ಟಿಯಿಂದ ಅಂತ ಕೊರಗುತ್ತ ಒಂದೇ ಉಸುರಿಗೆ ಒಳಕ್ಕೆ ಹಾರಿದೆ.

ನನ್ನ ಮುಖ ಕಂಡಕೂಡಲೇ “ಬಂದಿದ್ದೇ?”....“ನನಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲೇ?”.... “ಆ! ಬಂದಿದ್ದೇ?...ನನಗೂ ಬಂದಿದ್ದೇ?”.... ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೇಳಿದರು. ನನಗೇನು ಬಂದಿವೆ, ಇಪ್ಪತ್ತು ದಿನದ ಅವರೇಕಾಯಿಂದಲೂ ಇನ್ನೂ ಏನೂ ಬಂದಿಲ್ಲಲ್ಲಾ ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ಕೇಳುತ್ತಾರೋ ಅಂತ ಬೆದರಿದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಒಂದು ಕವರನ್ನು ತಂದು ನನ್ನ ಮೂತಿಗೆ ಚಾಚಿದರು. ಆಗರಿತೆ ಇವರಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಯಾವುದೋ ಆಹ್ವಾನದ ವಿಚಾರಾಂತ! ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಿಚ್ಚಿ ನೋಡಿದೆ. ನನ್ನ ಹುಬ್ಬುಗಳು ಒಂದೇಸಾರಿ ಎರಡಂಗುಲ ಮೇಲೆ ಹಾರಿದುವು!

ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಣೋರ ಮನೆಗೆ ಭಾನುವಾರಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನ—ನಾಲ್ಕು ಘಂಟೆಗೆ ಟೀಪಾರ್ಟಿ!....ಅದಕ್ಕೇ ಪಾಪ ಗೆಳತೀರೆಲ್ಲ ಅಷ್ಟು ಅವಾಂತರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದದ್ದು! ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಣೋರ ಮನೇ ಕುಂಕುಮಧ್ವರಣೀನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಸಹ ಯಾರೂ ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ! ಮಹತಾಯಿಯೇನೋ ವಜ್ರದೊಡವೆಯ ನಿಲುವು—ಮಂಗಳಾರತಿ ತಟ್ಟೆಗೆ ಮೂರು ಕಾಸು ಉದುರಿಸಿದ ಪಾಪಿಯಲ್ಲ! ಆಕೆಗೆ ಜೊಜ್ಜಲಮೊಮ್ಮಗ ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಯಾರೋ “ಯಾವತ್ತೇ ಆರತಿ?” ಅಂತ ಕೇಳಿದ್ದರಂತೆ. “ಹೊಸಮನೇಲಿ ಆರು ತೆಂಗಿನ ಸಸಿ ಹಾಕ್ಸಿದೀನಿ, ಕಾಯ್ದಿಡಲಿ” ಅಂದಿದ್ದರಂತೆ! ಇಂಥಾ ಉದಾರಿ ಮನೇ ಆಹ್ವಾನ, ಅದರಲ್ಲೂ ಟೀಪಾರ್ಟಿ ಅಂದಮೇಲೆ ನಾವು ಕೋಲಾಹಲಿಸಿದ್ದು ಸರಿತಾನೇ?

ಹೆಂಗಸರ ಹಣೇಬರಹ, ಎಲ್ಲಾದರೂ ಹೋಗಬೇಕೆಂದಾಗ ಇಲ್ಲದ ತಾಪತ್ರಯಗಳು. ಕಮ್ಮೂ ಕಿರೀ ಕುವರಿಗೆ ಅವತ್ತೇ ಜ್ವರ, ವಿಮ್ಮೂ ಕುಲದೀಪನಿಗೆ ಕೆಮ್ಮು, ಕಲಾವತಿ ಮನೆಕೆಲಸದೋಳಿಗೆ ಕಾಲುಬಾವು! ನಾಗವೇಣೀ ಮನೇಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕ

ಳೊಂದಿಗೆ ನಾದಿನಿ ಹಾಜರಾದಳಂತೆ, ವೈದೇಹಮ್ಮನೋರಿಗೆ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಪುರ ವೋರ
ಗಿತ್ತಿ ವಕ್ರಿಸಿದಳಂತೆ! ಆದರೂ ನಮ್ಮ ಜಾತಿ ಬಲು ತಾಳ್ಮೆ, ಸಂಯಮ ಸಂಯಮೀ.
ಅರ್ಥಾತ್—ಅನುಕೂಲಸಿಂಧು! ಕುವರಿಗೆ ಕೈನೈನು ಸುಂಗಿಸಿ ಹೊರಟಳು ಕಮಲು,
ಕುಲದೀಪನಿಗೆ ಕಷಾಯ ಕುಡಿಸಿಬಂದಳು ವಿಸುಲ, ಕೆಲಸದ ಭಾರ್ಜುನ ನಮ್ರತೆ
ಯಿಂದ ‘ಅವರಿ’ ಗೊಪ್ಪಿಸಿ ತಯಾರಾದಳು ಕಲಾವತಿ. ನಾದಿನೀನೂ ಓರಗಿತ್ತೀನೂ
ನರಹರಿರಾಯನಗುಟ್ಟಕ್ಕೂ, ದೊಡ್ಡ ಬಸವಣ್ಣನ ಗುಡಿಗೂ ಆಳುಗಳ ಜೊತೆಮಾಡಿ
ಸಾಗಿಸಿ ಬಂದರು ನಾಗವೇಣಮ್ಮೂ, ವೈದೇಹಮ್ಮೋರೂ ಸಹ.

ರಾಜನಗರದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮೋರ ಮನೆಗೆ (ಮೂರಾಣೆ ಬಸ್ ಭಾರ್ಜು ಲೆಖ್ಪಿ
ಸದೆ) ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ತಲುಪಿದವು. ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನೋರು
ಆದರದಿಂದ ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಸಾಲುಮೇಜಿನಮುಂದೆ ಕೂರಿಸಿದರು. ನಂತರ ನಮ್ಮೆದುರು
ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ಹುಡುಗೀರ ಮಧ್ಯೆ ಭೂತಕನ್ನಡಿಯಂತೆ ಕನ್ನಡಕ ಧರಿಸಿ
ಕೂತಿದ್ದ ನಾಲ್ಕುವರಡಿ ಪ್ರಾಣಿಯೊಂದನ್ನು “ನನ್ನ ತಂಗಿ ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಿದೇವಿ,
ಸಮಾಜಸೇವಕಿ, ಹಲವು ಸಮಿತಿಗಳ ಸದಸ್ಯೆ” ಎಂದು ನಮ್ಮ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಹೆಸರನ್ನೂ
ಕೇಳಿ ಪರಿಚಯಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು. ಹಲ್ಲುಕಿರಿದು ಕೈಜೋಡಿಸಿದವು.

ಸೊಗಸಾದ ತಿಂಡಿ, ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯಗಳು, ಮಲ್ಲಿಗೆ ದಂಡೆ, ಘನುಘನುಸುವ
ಊದುಗಡ್ಡಿ, ಉಪಚಾರೋಕ್ತಿಗಳ ನಂತರ ಫಲಾರ ಪಾನೀಯಗಳಾರಂಭವಾದುವು.
ವೈಸೂರುಪಾಕು, ಬೊಂಬಾಯಿಭೋಂಡ, ಕಲ್ಕತ್ತ ರಸಗುಳ್ಳ, ಮದರಾಸು ಮಸಾಲೆ—
ಸರ್ವಪ್ರಾಂತ ಏಕೀಕರಣ-ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಎರಡೇ ಫರ್ಲಾಂಗು ಬಾಕಿ! ಆದರೆ ಒಂದೇ
ಒಂದು ಜೀಜಾರು ಆ ಎದುರುಸಾಲಿನ ಹುಡುಗೀರು ನಮ್ಮನ್ನು ನೆಟ್ಟಕಣ್ಣಿಂದ
ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾವೇನು ಊಟಬಿಟ್ಟುಣ್ಣುತ್ತಿರುವ ದನಲಕ್ಷ್ಮಿಗಳೇ ಹಾಗೆ
ನೋಡುಕ್ಕೆ! ಅಲ್ಲದೆ ‘ಸಮಾಜಸೇವಕಿ, ಸಮಿತಿಗಳ ಸದಸ್ಯೆ, ತಟ್ಟೆ ಮುಟ್ಟದೇ
ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟಳು. ಏಕೆಂದರೆ ಕೈಬಾಯಿ ಪುರುಸತ್ತಾದಾಗ ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ, ಸೀತಾ
ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮೋರಿಗೆ ಸದಾ ಸೀತ, ಕಿತ್ತಳೆಹಣ್ಣು ಮುಟ್ಟಲ್ಲ. ಜಾಮೂನು, ಮಸಾಲೆ,
ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆ, ಜಠರ ರೋಗಕ್ಕೆ ಮೂರುಸಾರಿ ಆಪರೇಷನ್ ಆಗಿದೆ
ಅಂದ್ಕೂ, ಸೀತಿಂಡಿ ವಿರೋಧ, ಆರುವರ್ಷದಿಂದ ಆಸ್ಥಮ ನನಗೆ ಎಂದು ಬಿಸು
ಸುಯ್ಯಳು, ಕೂಲ್‌ಡ್ರಿಂಕ್ಸ್ ಕೂಡದು ಬೊಮೋಟೋರಸ ಕುಡಿತೀನಿ ಅನೀಮಿ
ಯಾಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧೌಷಧ ಅಂದ್ಕೂ! ಅಯ್ಯೋ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೇ ಎಂದುಕೊಂಡೆವು.

ಪಾರ್ಟಿ ಮುಗಿದು ಹೊರಡುವುದರಲ್ಲಿದ್ದೆವು. ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನೋರು ಮೊಸಂಬಿ
ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ತುಂಬಿದ ಚೀಲಗಳ್ಳ ನಮ್ಮ ಕೈಗೆ ತುರುಕಿ “ಇಕೋ ನೋಡಿ,
ಒಂದೆರಡು ಮಾತು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೇಳೋತೀನಿ....ನನ್ನ ತಂಗಿ, ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಪೌರ

ಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ನಿಂತಿದಾಳೆ ಕೆ. ಎಲ್. ಎಮ್. ಪಾರ್ಟಿ ಯಿಂದ. ನೀವೆಲ್ಲ ಕೃಪೆಮಾಡಿ ಅವಳಿಗೆ, ಅಂದ್ರೆ ಕರೀ ವೆಟ್ಟಿಗೆ ಓಟು ಮಾಡ ಬೇಕಮ್ಮಾ!” ಎಂದರು. ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನೋರು “ಈ ಹುಡ್ಗೀರು ನಮ್ಮ ವಾಲಂ ಟೀರ್ಸ್. ಪ್ರತಿ ಬೂತ್‌ನಲ್ಲೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬಿರ್ತಾರೆ!” ಅಂತ ಅರ್ಥವತ್ತಾಗಿ, ಹೆಮ್ಮೆಗಳ ಜೋಡಿಸಿದರು. ‘ಆ ಗೂಢಚಾರಿಣಿಪಡೆ’ ಮುಸಿ ಮುಸಿನಗುತ್ತ ಹಸಿದ ತೋಳಗಳಂತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಮತ್ತೂ ದೃಷ್ಟಿಸಿತು!

ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ತಾರೀಖು, ಜಾಮೂನು ಜಹಂಗೀರು ಮಸಾಲೆ ಮೆದ್ದ ಕೈಗಳೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣುಮಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕರೀವೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಕಾರ್ಡು ಕೂರಿಸಿ ಬಂದುವು ‘ಕೆ.ಎಲ್.ಎಮ್.’ ಎಂದರೇನೂಂತ ಈಗಲೂ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ‘ಕೆ.ಎಲ್.ಎಮ್.’ ಆಗಿದ್ದೇನು ‘ಎನ್.ಓ.ಪಿ.’ ಆಗಿದ್ದೇನು, ‘ಕ್ಯೂ.ಆರ್.ಎಸ್.ಟಿ.’ ಆಗಿದ್ದೇನು, ಎಲ್ಲಾ ಒಂದೇ. ಸವಿ ತಿಂಡಿ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಮುಖ್ಯ!

ಆ ಅನೀಮಿಯಾ ಅಧಿದೇವತೆ, ಆಸ್ಥೆಪೇಷೆಂಟು, ಉದರ ರೋಗಿಷ್ಠೆ— ಏನೇನೂ, ಪೌರಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೋ ಮಾಡಿಸ್ಕೊಳ್ಳೋದು ‘ಪೌರಿಣಿ’ ಯರು ನಮ್ಮ ನಶೀಬು!

—ಸುನಂದಮ್ಮ.

—O—

ಮೂರುಲೋಕ ಮೆಟ್ಟಲೆಳೆಸಿದ ವಾಮನಗೆ ಮೂರು ಹೆಜ್ಜೆ ನೆಲವಕೊಟ್ಟು, ಕೆಟ್ಟ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿ. ಪಾಕೆಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಬಾಕಿ ಏನುಕುರ್ಕುಂ ಐಕಸ್ತಾನಕ್ಕೆಡೆ ಗೊಟ್ಟರೆ? ಅಟಮಟ ಕುಟಿಲ ಕುಹಕ ಕಾಶ್ಮೀರದ ಬಿರುಗಾಳಿ ಹುಟ್ಟಿತು; ಬಿರುಗಾಳಿ ಹುಟ್ಟಲೊಡನೆ ಜ್ಞಾನಜ್ಯೋತಿ ಕೆಟ್ಟಿತು. ಜ್ಞಾನಜ್ಯೋತಿ ಕೆಡಲೊಡನೆ ಪ್ರೇಮ ಜ್ಯೋತಿ ಆರಿತ್ತು. ನಾಬಲ್ಲೆ ಬಲ್ಲಿದರೆಂಬ ಅರುಹಿರಿಯರೆಲ್ಲರೂ ತಾಮಸಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ, ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ಒಲ್ಲೆ ಒಲ್ಲೆವೆಂದೇ ತನ್ನ ತಾ ಕೊಲ್ಲಲೆಳೆಸಿದರಲ್ಲಾ, ಕೊರವಂಜಿ ಕಾಯುವವರಂಜಿದೇವಿ.

ನಾವು ಆಲ್ಲಾಡಲಿಲ್ಲ

ನಾನೂ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರೂ ಮೊನ್ನೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆದಾಗ, ಓಟು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕೋಟಿ ಓಟರುಗಳು ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಕೂತಿದ್ದರಂತೆ. ಅಂದ ಮೇಲೆ, ನಾವೂ ಅಮೇರಿಕದಷ್ಟೇ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದೇವೆ, ಎಂದು ತೋರಿಸ ಬೇಡವೇನು? ಅಳಲು ಸೇವೆ; ನಾವೂ ಕೂತೆವು.

ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು ನಾವು ಓಟರುಗಳು; ಓಟು ಎಂದರೆ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಒಂದು ಘನವಸ್ತು; ನಮ್ಮ ಉಮೇದುದಾರರುಗಳ ವೈಕಿ ಒಬ್ಬರನ್ನ ಹೊಗಳಿ, ಅವರ ಪಕ್ಷ ವಹಿಸಿ, ಅವರಿಗಾಗಿ ಕೂಗಾಡಿ, ಅವರನ್ನ ಗೆಲ್ಲಿಸಿದರೆ, ನಮಗೆ ಅನುಕೂಲವುಂಟು, ಎಂದು ನಾವೂ ಅರಿತಿದ್ದೆವು; ಎಲ್ಲಿ, ಯಾವಾಗ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಯುವುದೆಂಬುದನ್ನೂ ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೆವು; ಪರಸ್ಪರ ನಮ್ಮ ಉಮೇದುದಾರರುಗಳು ಜೈದಾಡಿದ ಸಭೆಗಳಿಗೂ ನಾವು ಹೋಗಿದ್ದೆವು. ಆದರೂ ನಾವು ಓಟುಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಕೋಣೆ ಯೊಳಗೆ ಕೂತಿದ್ದೆವು.

ನಮ್ಮ ನೀತಿಗೆ ಮೂರು ಕಾರಣಗಳು ಇದ್ದವು. (೧) ದೇಶದ ನಿಜಸ್ಥಿತಿ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಅಜ್ಞಾನ, ನಿರುತ್ಸಾಹ, ದ್ವೇಷಾಸೂಯೆ, ಸೋಮಾರಿತನ, ಪ್ರಜಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಒಳಜಗಳ, ಕೃತ್ರಿಮತೆ—ಇವುಗಳನ್ನು ಯಾರಿಂದಲೂ ಸರಿಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ; ಇವು ನಿರ್ಮೂಲವಾಗದೆ, ಬೆಂಗಳೂರಾಗಲಿ, ಭಾರತವಾಗಲಿ ಉತ್ತಮ ವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಎಂದು ನಾವು ಅರಿತಿದ್ದೆವು. (೨) ಉಮೇದುದಾರರುಗಳನ್ನೂ ನಾವು ಬಲ್ಲೆವು. ಅವರ ಹಾರಾಟ, ಕೂಗಾಟ, ತುಂಡು ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಚೆಲ್ಲಾಟ, ಎರಚಾಟ, ಗುಂಪು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಿಮ್ಮ ಓಟು ಯಾರಿಗೆ ಎಂಬ ಕೇಳಾಟ—ಇವುಗಳ ಗುಟ್ಟನ್ನೆಲ್ಲ ನಾವು ಬಲ್ಲೆವು. ಅವರ ವಿಷಯ ಇವರು ಹೇಳಿದ್ದು ನಿಜ, ಇವರ ವಿಷಯ. ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದೂ ನಿಜ. ಅಂದ ಮೇಲೆ, ಯಾರಾದರೂ ಬರಲಿ, ನಮಗಾಗುವುದು ಒಂದೇ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಕಂಡೆವು. (೩) ಅಲ್ಲದೆ, ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೇ ಇಳೆಗಳಿಸುತ್ತೇವೆ, ಹಗಲಿನಲ್ಲೇ ಬೆಳದಿಂಗಳು ಬೀಳಿಸುತ್ತೇವೆ, ಭಗೀರಥನಂತೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಗಂಗೆ ಒದಗಿಸುತ್ತೇವೆ, ಎಂದೆಲ್ಲ ಕೂಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಮರುಳುಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಎಂಥವರು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು, ಕುರಿಗಳೇ, ಕೂಸುಗಳೇ, ಎಂದು

ನಾವು ಅಸಹ್ಯಪಟ್ಟೆವು. ಹತ್ತಾರು ಗ್ಯಾಸಲ್ಟೆಟುಗಳು, ನಾಲ್ಕಾರು 'ಭಾರಿ ವ್ಯಕ್ತಿ' ಚಿತ್ರಗಳು, ಕಾರುಗಳು, ಏರೋಪ್ಲೇನುಗಳು, ಇವುಗಳನ್ನು ಸಾಲಾಗಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬ್ಯಾಂಡು ಬಾರಿಸಿ, ಲೌಡ್‌ಸ್ಪೀಕರುಗಳ ಮೂಲಕ 'ಬನ್ನೋ' ಎಂದರೆ, ಅವರ ಹಿಂದೆ ಓಡಿ ಅವರ ಮಾತಿನಂತೆ ನಡೆಯಲು ನಾವೇನು ಬೊಮ್ಮನ ಹಳ್ಳಿ ಕಿಂದರಿಜೋಗಿ ಹೊಳೆಗೆ ಬೀಳಿಸಿದ ಇಲಿಗಳೆ! ಇಷ್ಟು ಅವಾಂತರ ಆಕರ್ಷಣೆ ಗಳನ್ನೂ ತಡೆದು, ಜಪ್ಪಯ್ಯ ಅಂತ ಆ ದಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂತವರೇ ಧೀರರು, ಬುದ್ಧಿ ವಂತರು, ಎಂದು ನಮಗೆ ತೋರಿತು.

ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರು ಜನ ಓಟು ಕೊಡುವುದೆಂದರೆ, ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಂಥದ್ದೋ ಮಹಾ ವಿಪತ್ತು, ಎಲ್ಲರ ಮೆದುಳನ್ನೂ ಕಲಕಿಸಿ, ಮನವನ್ನು ಕದಡಿಸಿ, ನಮ್ಮದಿಯನ್ನು ಹದ ಗೆಡಿಸುವಂಥ ಸಂದಿಗ್ಧ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, —ಎಂದು ಅರ್ಥ.

ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಅಂಥ ಭೀಕರ ಸಂಘಟನೆಗಳೇನಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಜಾತ್ರೆ, ಪರಿಸೆ, ಕುಸ್ತಿ ಪಂದ್ಯ, ವಾಚಾಳರೂ, ಶ್ರೀಮಂತರೂ, ಉತ್ಸಾಹಿಗಳೂ, ಹಗಲು ವೇಷದವರೂ ಆಡುವ ಒಂದು ಬಯಲಾಟ. ಚುನಾವಣೆಯ ಆರ್ಭಟ, ಟಮಟೆ, ತುತ್ತೂರಿ ಇವುಗಳಿಂದ ಕಂಗಡದೆ, ಅದರ ನಿಜಸ್ವರೂಪ ಬಲ್ಲವರು ಯಾರೂ ಪೊಲಿಂಗ್ ಬೂತಿಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಮಕ್ಕಳನ್ನಾಡಿಸುತ್ತ, ಕುಳಿ ತಿರುತ್ತಾರೆ.

ನಾವೂ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದೆವು.

—ರೇವಣ್ಣ.

— ೦ —

[ಹೀಗೆ ಮಾಡಬಹುದೇ ರೇವಣ್ಣ! ಕೇಳಿಲ್ಲವೇ "ರಾಜಾ ಮಿತ್ರ. ಪೋಟು ಪವಿತ್ರ" ಎಂಬ ನಾಣ್ಣು ಡಿಯನ್ನು. ನಾಲ್ಕು ಜನ ಬೋಲ ಬೋಲ ಮಾಡಿದರೇ ಪ್ರಜಾ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವಾಗುವುದು. ಅದಕ್ಕೇ ಬೂತಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಬೇಡದಿದ್ದರೆ ತಪ್ಪಾಗಿ ಓಟು ಹಾಕಿ ಬರಬೇಕು. ಆಗ ದೇವರಿಗೂ ಪ್ರಿಯ, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಹಿತ ಮುಂದಾದರೂ ಹಾಗೆ ಮಾಡವ್ವಾ!—ಸಂ.]

— ೦ —

ನನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ನಾನಿದ್ದರೆ

ಉಣ್ಣುಕ್ಕೆ ತಿನ್ನುಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಬಿಟ್ಟುಹೋದರು ನಮ್ಮ ತೀರ್ಥರೂಪರು. ಉಡುಕ್ಕೆ ತೊಡುಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಬಿಟ್ಟುಹೋದರು ನಮ್ಮ ಮಾವಂದಿರು. ಆಡುಕ್ಕೆ ಮಾಡುಕ್ಕೆ ನಾನಿದಿನೀ ಎಂದಳು ನಮ್ಮಾಕೆ.

ಅಂದಮೇಲೆ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಗೂಳಿ ತರಹ ತೋಚಿದ ಕಡೆ ಹೋಗುತ್ತಾ, ಹಸಿವಾದಾಗ ತಿನ್ನುತ್ತಾ, ನಿದ್ರೆ ಬಂದಾಗ ಮಲಗುತ್ತಾ, ಎದ್ದಾಗ ಆಕಳಿಸುತ್ತಾ, ಆಕಳಿಸಿದಾಗ ಹಾಡುತ್ತಾ, ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ನಾನು.

ಸ್ವಾಲಿನ್ ಸತ್ತರೆ ನನಗೆ ಸೂತಕವಿಲ್ಲ. ವಿಸ್‌ಸೈನ್ ಮನೇಲಿ ಸಾಂಬ್ರಾಣಿ ಹಾಕಿದರೆ ನನಗೆ ಪುರುಡಿಲ್ಲ. ಊರು ಮೇಲೆ ಊರು, ದೇಶದ ಮೇಲೆ ದೇಶ, ಬಿದ್ದರೆ ನನಗೇನೂ ಯೋಚನೆಯೇ ಇಲ್ಲ.

ರಾಮ ಕೃಷ್ಣ, ಇತ್ತೀಂದೀಚೆಗೆ ಈಶ್ವರ ಅಲ್ಲಾ ಅಂತ ನನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ನಾನಿದ್ದೆ.

ಖದ್ದರೇ ಆಗಬೇಕು ಅಂತ ಹಠಹಿಡಿದವನಲ್ಲ. ಫಿನ್ಲೇನೆ ಬೇಕು ಎಂದು ಪಣ ತೊಟ್ಟವನಲ್ಲ. ಬರ್ಬರಿ ಎಂದು ಬಾಯಿಬಿಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಟ್ರೇಡ್ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದೂ ಇಲ್ಲ. ಇದ್ದರೇಷ್ಟೆ ಬಟ್ಟೆ ಹರಿದುಹೋಗಿದ್ದರೂ ಇದ್ದ ಜರತಾರಿ ಪಂಚಿ ಜೂಲು ಅಂಚಾಗಿದ್ದರೂ, ಅದನ್ನೇ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ನಾನಿದ್ದೆ.

ಮೊನ್ನೆ ಭಾನುವಾರ. ವಾರದ ಎಲ್ಲಾ ದಿನಗಳಂತೆಯೇ ಆ ದಿನವೂ ರಜಾ ನನಗೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದಾಗ ಮೈಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಿತ್ತು. ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹಾಗೇ ಅಡ್ಡಾಡಿ ಬಂದರೆ ತಿನ್ನೋ ಉಪ್ಪಿಟ್ಟನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಿನ್ನ ಬಹುದು ಎಂದಂದುಕೊಂಡು, ಊರಾಚೆ ಹಿರಿಯೂರು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಹೊರಟೆ.

ನೂರುಗಜ ನಡೆದಿರಬಹುದು. ಎದುರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಮುದುಕ, ಪೂರ್ಣ ಸೂಟು ಧಾರಿ, ತಲೆಗೆಲ್ಲಾ ಮಫ್ಲರ್ ಸುತ್ತಿದಾನೆ, ಚಿನ್ನದ ಹಿಡಿಯ ಕೋಲು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ, ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ. ಈಗ ಯಥಾಪ್ರಕಾರ, ನಪುಂ ಸಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವ ಕಳೆ ಏರಿದ ಮುಖ. ಆತ ಎದುರಿಗೆ ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ನನ್ನ ಮುಖ ನೋಡಿದ. ಏನುತೋರಿತೋ ಏನೋ!

ಈ ಧನುರ್ಮಾಸದ ಛಳೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬು ಬಟ್ಟೆ ಬರೆ ಇಲ್ಲದೆ, ಭಾನುವಾರದ ದಿನಾಕೂಡ ಎಲ್ಲೋ ದುಡಿಯಲು ಹೋಗುತ್ತಿರುವೆ. ಈ ಬೀಡೀನಾದರೂ ಸೇದಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗು ಎಂದು ಒಂದು ಬೀಡಿ ನನ್ನ ಕೈಲಿಟ್ಟ.

ಅವಾಕ್ಕಾದೆ ನಾನು. ಬೆರಗಿ ನೋಡಿದೆ ಅವನನ್ನ.

ಬೇಗ ಅವನಂದ. ಇದು ನನ್ನದಲ್ಲ ಈ ಕಡೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾಗ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಯಾರಿಗಾದರೂ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತೆ ಅಂತ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆ. ನಿಷ್ಕಾಮ ಕರ್ಮ. ಅಂದ.

ಅಂದವನೇ ಮುಂದೆ ಬೇಗ ಬೇಗ ಸಾರಿ ಹೋದ.

ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾದ ಆರಾಣೆ ಸಿಗಾರ್ ಸೇದುವಂತಹ ನನ್ನ ಬಾಯಿಗೆ ಈ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಬೀಡಿ! ವಿಧಿ ನನ್ನಪಾಡಿಗೆ ನಾನಿರಲು ಬಿಡುತ್ತದೆಯೇ? ಅವಮಾನ ಮಾಡೇ ಮಾಡುತ್ತೆ. ಅಣಕಿಸಿಯೇಬಿಡುತ್ತೆ.

ಐದು ಹತ್ತು ನಿಮಿಷ ಆಗಿರಬಹುದು. ಐದು ಹತ್ತು ಗಜ ಸಾಗಿರಬಹುದು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಒಂದು ಮೋಟಾರು ವ್ಯಾನು ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಲಿನ ಡಬ್ಬ ತುಂಬಿದ ವ್ಯಾನು ಚಾಲಕ ಮಾಲೀಕನೇ ಆಗಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಅಂತಹ ಕಳೆಯ ಮುಖ ಅಂತಹ ಹುಷಾರು ಚಲನ. ಆತ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಾಗ ಮೋಟಾರು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ. ನನ್ನನ್ನು ಆಪಾದ ಮಸ್ತಕ ನೋಡಿದ. ಬನ್ನಿ ಊರಲ್ಲಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಈ ಛಳೆಯಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ನಡಗುತ್ತಾ ನಡೆಯಬೇಕು ಎಂದ. ಕರುಣಾಮೂರ್ತಿ. ಪೂರ್ಣ ಖದ್ದರ್ ಧರಿಸಿದವ. ಅದೂ ಎಂತಹ ಖದ್ದರ್. ಮಹಾತ್ಮರು ಕೂಡ ಅಷ್ಟು ಒರಟಾದ ಖದ್ದರನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ದೇಶಭಕ್ತ.

ಇಷ್ಟು ಒಳ್ಳೇ ಮಾತನಾಡಿದಾಗ. ಅದೂ ಅಪರಿಚಿತನಿಗೆ, ನಾನು “ಬೇಡ್ರಿ! ನಾನು ವಾಕಿಂಗ್ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರವೆ ಉಪ್ಪಿಟ್ಟು ಹಸನಾದ ಬೆಣ್ಣೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ ಬೆಳ್ಳಿ ತಟ್ಟೇಲಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಿನ್ನೋಣ ಅಂತ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ” ಎಂತ ಹೇಗೆ ಹೇಳುವುದು?

ಅವನ ವಕ್ಕದ ಏರುತಿಟ್ಟಿನ ಬೆಂಚಿನ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಹ್ರಸ್ವವಾಗಿ ಕುಳಿತೆ. ಆತ ಊರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಇಳಿಸಬಿ ನೇರಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದ ಭವನದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಇಳಿಸಿದ. ಹೇಗೂ ಬಂದಿದ್ದೀರಿ. ಈ ಹಾಲಿನ ಡಬ್ಬಗಳನ್ನು ಒಳಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸಿ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಕಾಫಿ ಕುಡಿದು ಹೋಗುವಿರಂತೆ ಎಂದ.

ಕರುಣಾಮೂರ್ತಿಯ ಮನಸ್ಸು ನೋಯಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ಒಂದು ಡಬ್ಬ ಹೊತ್ತೆ. ಹೊಟ್ಟೆಬೊಳಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸಿದೆ. ಎರಡು ಬೆಟ್ಟಲು ಹತ್ತಿ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ನನಗೆ 'ದಂ' ಬಂದಿತು ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ಕರುಣಾ ಮೂರ್ತಿ 'ಅಯ್ಯೋ' ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದೆ ಸುಸ್ತಾಗಿ ದ್ದೀ ಒಂದು ಬೆಟ್ಟಲು ಕಾಫಿ ಕುಡಿದು ನಂತರ ಡಬ್ಬಗಳನ್ನು ತರುವೆಯಂತೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮಾಣೆ ಈತನಿಗೆ ಒಂದು ಬೆಟ್ಟಲು ಕಾಫಿ ಕೊಡು ಎಂದು ಕೂಗಿದ. ಮಾಣೆ ನನ್ನನ್ನು ಕರುಣಾಮಯನಂತೆ ನೋಡುತ್ತಾ, ಒಂದು ಬೆಟ್ಟಲು ಕಾಫಿ ಕೊಟ್ಟು, ಇಷ್ಟನ್ನು ನೀವು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಬೆವರಾಗಿ ಸುರಿಸುವ ತನಕ ನಿನಗಿಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟೇಹೋದ. ಅವನು ಹಾರಿಸಿದ ಟವಲಿನ ಗಾಳಿಯ ಕಂಪು ಆ ಕಾಫಿಯ ಕಂಪನ್ನು ಮೀರಿತ್ತು!

ಡಬ್ಬಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಳಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸೋಣ. ಮನೇ ಉಪ್ಪಿಟ್ಟು ಇನ್ನೂ ಹಿತ ವಾಗುತ್ತೆ ಅಂದುಕೊಂಡು ಗಿಟ ಡಬ್ಬಗಳನ್ನು ತುಳುಕದ ಹಾಗೆ ಸಾಗಿಸಿದೆ.

ಕರುಣಾಮೂರ್ತಿ ಗಲ್ಲದಿಂದ ಇಳಿದು ಬಂದು, 'ಭೇಷ್' ಕಣಯ್ಯಾ! ಎರಡು ಇಡಲೇನೂ ತಿಂದು ಹೋಗು, ಹಾಗೇ ಈ ತರಕಾರೀನೂ ಹೆಚ್ಚಿಹೋಗು ಎಂದು ಎರಡು ಮಕರಿ ತೋರಿಸಿದ.

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಇಡಲಿಗೆ ಆ ಮೇಲೆ ಬರ್ತೀನಿ ಅವಸರದ ಕಾರ್ಯ ಭಾರ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದೆ. ರಸ್ತೆ ಸೇರಿದಕೂಡಲೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ನೋಡದೆ ಮನೆಯಕಡೆಗೆ ಓಡಿದೆ.

"ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ಬೆವರುತ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿ. ತೆಳು ಬಟ್ಟೆಬೇರೆ. ತೀತ ಹಿಡಿದರೆ ನನ್ನ ಗತಿ ಏನು" ಎಂದು ನನ್ನಾಕೆ ಕೇಳಿದಳು.

ಏನು ಮಾಡಲಿ. ಲೋಕ ಕೆಟ್ಟದು. ನನ್ನವಾಡಿಗೆ ನಾನಿದ್ದರೆ, ನನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡೋಣ ಅಂತ ಲೋಕವೇ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತೆ. ಈ ಲೋಕದ ಸಹಾಯ, ಸಮಾಜಸೇವೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಏದುಬ್ಬಸ ವಡುತ್ತಾ ಹೇಳಿದೆ.

—ಪ್ರಕಾಶ್.

ಯಾತ್ರಿಕರ ಪತ್ರ

(೭)

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮೂರು ಘಂಟೆ— ಊಟ ಮುಗಿಸಿ ತಾಂಬೂಲ ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ಕುಳಿ
ತೆವು. ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ನಾನು, ಚಂದಿ, ಶಾಮಭಟ್ಟು ಮತ್ತು ಅದೇ
ಬಡಕನಹಳ್ಳಿಲಿದ್ದ ಸಿವೃತ್ತ ಪೊಲೀಸ್ ಇನ್ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯವರು.
ತುಂಬಿದ ಹೊಟ್ಟೆ—ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ಕಲ್ಮಶವಿಲ್ಲದ ಹೃದಯದಿಂದ ಮಾತು ಜರುಗು
ತ್ತಿತ್ತು. ಅದೇ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ತುಸ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಪೊಲೀಸು ಇಲಾಖೆ
ಯವರು ಬಂದರು. ನಮ್ಮ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯವರನ್ನು ಕಂಡು ನಮಸ್ಕ
ರಿಸಿ ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಬಂದರು. ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯವರು “ಓಹೋ—ಏನು ಧರ್ಮಪ್ಪಾ
—ಬಾ. ಇದೇನು ಈ ಕಡೆ Duty?” ಅಂತ ಕೇಳಿ ನಮಗೆ ಅವರನ್ನು ಪರಿಚಯ
ಮಾಡುತ್ತಾ.

“ಇವರು . ದಫೇದಾರ್ ಧರ್ಮಪ್ಪನವರು. ಹಿಂದೆ ನನ್ನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ
ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ” ಅಂದರು.

ಧರ್ಮಪ್ಪನವರು ನಮಗೆಲ್ಲಾ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ—“ಒಳ್ಳೆಕಾಲ ಸ್ವಾಮಿ ಅದು.
ಅದರ ನೆನಪೊಂದೇ ನಮಗೀಗಿರುವ ಭಾಗ್ಯ” ಅಂತ ಹೇಳಿ ಅವರೂ ಜಗುಲಿ ಮೇಲೆ
ಕುಳಿತರು.

ಮತ್ತೆ ಧರ್ಮಪ್ಪ ಮುಂದುವರಿಸಿದರು. “ಯಾವುದೋ ಕಳ್ಳಭಟ್ಟ ಕೇಸು
ರಿಪೋರ್ಟಾಯ್ತು. ಸಿಬ್ಬಂದಿಯೊಡನೆ ಬಂದೆ—ಇಲ್ಲಿಗೆ ಎರಡು ಮೈಲಿರೋ ಜೋಗಿ
ಹಳ್ಳಿಗೆ. ದರಿದ್ರ ಕೆಲಸ—Duty ಮಾಡಬೇಕು ಅಂದರು—ಪೇಟೆ ತೆಗೆದು ಬೆವ
ರೊರಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ.

ಆಗ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯವರು “ಹೌದವ್ವಾ—ಮಾಡಬೇಕು. ನಾವು ಕೆಲಸ
ಮಾಡಬೇಕೇ ಹೊರತು, ಮಾಡುವ ಕೆಲಸದಿಂದಾಗುವ ಪರಿಣಾಮ, ಜಯಾಪಜಯ
ಗಳು ನಮಗೆ ಸೇರಿದ್ದಲ್ಲ” ಅಂದರು.

ಎಲ್ಲರೂ ತಲೆದೂಗಿದೆವು.

ಶಾಮಭಟ್ಟು—“ಕರ್ಮಣ್ಯೇವಾಧಿಕಾರಸ್ತೇ ಮಾನಲೇಷು ಕದಾಚನ” ಅಂತ
ಗೀತೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲವೇ?” ಅಂದರು.

ಚಂದಿ—“ಎನ್ನೀ ದಫೇದಾರ್ರೇ, ನಿಮ್ಮಿಂದ ಕುಡಿಯೋದೇನು ಕಮ್ಮಿಯಾ ಗಿದೆಯೇನ್ನೀ?” ಅಂತ ಕೇಳಿದ.

ಅವನು ಇದುವರಿವಿಗೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದುದೇ ಹೆಚ್ಚು. ದಫೇದಾರ್ರು ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾದರು.

ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯವರು—“ಧರ್ಮಪ್ಪ, ನಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತರು ಕೇಳಿದ್ದು ಏನೆಂದರೆ—ನೀವು ಹೀಗೆ ಅಶ್ಲೋಕವು ಇಶ್ಲೋಕವು ಕೇಸು ಹೀಗೆ 4-5 ಮೈಲಿ ಸುತ್ತಿ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಜನ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹಿಡಿದು—ಕುಡುಕನಿಗೆ ಫೈನೋ, ಜೈಲೋ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಕುಡಿತ ತಪ್ಪಿದೆಯೇ?—ಅಥವಾ ಕಿಂಚಿತ್ತಾ ದರೂ ಕಮ್ಮಿಯಾಗಿದೆಯೇ?” ಅಂತ ಹೇಳಿದರು.

ಮತ್ತೆ ನಮ್ಮ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಾ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯವರು ಹೇಳಿ ದರು—“ನೋಡಿ. ನಾನೇ ಹೇಳೋಣ. ಧರ್ಮಪ್ಪ ಹೇಳೋಕೆಲ್ಲ. ನನಗೆ ಈಗ ಹೆದರಿಕೆ ಇಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಖಂಡಿತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ - ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಕೆಚ್ಚಿದೆಯಿಂದಾದರೂ ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದವರಿಗೆ, ಹೀನವಾಗಿ ಕಳ್ಳತನದಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯುವ ದುಃಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಿದೆ ಅಷ್ಟೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಅವರ ದುಃಸ್ಥಿತಿ ಯಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಒಂದು ಕಸುಬು ಹವಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸೇವಕನಾದರೋ ಕುಡುಕರಿಗೆ ಒಂದು ಜಾಗವಿತ್ತು. ಕುಡಿತಕ್ಕೂ ಒಂದೆರಡು ನಿಖರವಾದ ಪಾನ ಗಳಿದ್ದವು. ರಾಜಾ ರೋವದಿಂದ, ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಕುಡಿದು ನಲಿದಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಒಂದು ಜಾಗವಲ್ಲ—ನೂರು. ತಥಾ ನೂರಾರು ಪಾನಗಳು. ಈಗ ಕುಡುಕರು ಪಾನವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಪಾನಗಳೇ ಕುಡುಕರನ್ನು ಕೊಲ್ಲ ಕೊಂದು ಬರುವ ಕಾಲವಾಯ್ತು. ಮೂಗಲಿ ಇವರಿಂದ ಯಾವ ಅನ್ಯಾಯವೂ ಗಿದ್ದಾರಿ? ಕಳ್ಳಭಟ್ಟಿ ತಯಾರಿಕೆ?—ಇಲ್ಲ. ಅವರು ಕೂಡ ಸ್ವಲ್ಪ ಉಪಯೋಗ ವೆಂದಿಗೋ ಮರೆತು ಮನೆಯ ಹೆಂಗಸರು ಮಕ್ಕಳಾದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಕುಡುಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಹೋಗಲಿ—ಅ ಕಾನೀನವೇ ಕೋ! ದಸರಾದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಅವರಲ್ಲಿ ತಯಾರು ಕಾಸಿದ ಹಾಗೇ —ನೀವು ಕೇಳಿದಷ್ಟು, ಕೇಳಿದಷ್ಟು ತಯಾರುಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಏನಿಂದ ಎಷ್ಟು ಬಾಣಿ!—ಅಯ್ಯೋ ಬಿಡಿ ಸ್ವಾಮಿ—ಈ ಸುದಿನದಲ್ಲಿ ಈ ಅನಿಷ್ಟ ಮನುಷ್ಯ ಏಕೆ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತೋ ಅನ್ನಿಸುತ್ತೆ” ಅವರು.

ಧರ್ಮಪ್ಪನವರು ಎಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಲ್ಲರಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯೊಡನೆ ತಮ್ಮ ದಾರಿ ಹಿಡಿದರು.

ಆಗ ಶಾಮಭಟ್ಟ—“ಏನು ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯವರೇ—ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, ಈ ಸ್ಥಿತಿ ಬರೋದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ—ತಳಹರಿ ಭದ್ರವಿಲ್ಲದೆ ಮೇಲೆ ಸೌಧಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ

ಈಗಿನ ಸಾಧನೆಯೇ, ಬೆಂಕೀನ ಅರಿಸೋಕೆ ಬದಲು ಮೇಲೆ ಬೂದಿ ಮುಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಜನಗಳಿಗೆ ಮಂಕುಬೂದಿ ಎರಚಿ ಥಳುಕು ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನೋಡಿ—ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಹೇಳೋಣ. ನನ್ನ ಸೋದರಳಿಯಂದಿರು—ಶಹರಿ ನವರು, ವಿದ್ಯಾವಂತರು ನವೀನ ಕಾಲದವರು—ಹೋದ ವರ್ಷ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ರಜದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದರು. ಎರಡು ವಾರ ವಿಡ್ಡರು. ನಾನೂ ಅವರಿಗೆ ಬಂದ ಎರಡು ದಿನ ನಮ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ರೀತ್ಯಾ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ, ಊಟಕ್ಕೆ ಕೂತಾಗ ಪರಿಶಂಚನೆ—ಆಪೋಶನದ ವಿಷಯ ಎಷ್ಟೋ ಹೇಳಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಮಂದಟ್ಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವೆಲ್ಲಾ ಒಂದು ತರಹ ಗೊಡ್ಡು ಆಚಾರಗಳ ಹಾಗೆ ತೋರಿದುವು—“(ನಾನೂ ಚಂದಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದೆವು)”—ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ದಿನ ಹಾಗೇ ಯೋಚಿಸಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ —“ನೋಡೋ— ಹುಡುಗರಾ—ಇವೆಲ್ಲಾ ಖಾಲೀ ಆಚಾರಗಳಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆಚಾರಕ್ಕೂ ಒಂದೊಂದು ಕಾರಣವಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನೀವು ಊಟಮಾಡುವಾಗ ಎಲೆಗೆ ಪರಿಶಂಚನೆ ಮಾಡಿ ನೀರು ಸುತ್ತುಗಟ್ಟಿದರೆ ಕ್ರಿಮಿ ಗಳು ಎಲೆಗೆ ಬರೋಲ್ಲ, ಉಣಲಿಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಒಂದು ಉದ್ದರಿಣ ನೀರು ಆಪೋಶನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಆಹಾರ ಸರಾಗವಾಗಿ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಸೇರುತ್ತೆ— ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿ ಕೊಳ್ಳದೆ. ನಾವು ಚಿತ್ರಾವತಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ—ನೀಕೆ ಗೊತ್ತೇ?—ಅನ್ನ ಬಡಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಬಾಯಿಗಿಡೋಕೆ ಮೊದಲು ಅನ್ನದ ಮೇಲೆ ಕೆಂಚಿತ್ತಾದರೂ ಧೂಳು ಕೂರುತ್ತೆ. ಆ ಅನ್ನವನ್ನು ಹೊರಗೆ ಇಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ಒಂದೊಂದು ಆರೋಗ್ಯ ಭಾವನೆ ಇದೆ. ಹಿಂದೆ ಜನಗಳಿಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇಲ್ಲದಿರಬಹುದು. ಆದರೂ ದೈವ ಭಕ್ತಿ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಭಕ್ತಿ ಇತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಒಳ್ಳೆ ಪದ್ಧತಿಗೂ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯತೆ ಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದರು—ಅಷ್ಟೆ” ಅಂತ ಹೇಳಿದ ಮೇಲೆ, ಆ ಹುಡುಗರಿಬ್ಬರೂ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ತಪ್ಪದೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ ಅಂತ ಹೇಳಿದರು. ಹಾಗೇನೆ— ಈಗಲೂ ಜನರು ಕಲಿತ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಾನೂನು ರೀತ್ಯಾ ಸರಿಪಡಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯದ ಮಾತು. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲು ಕುಡಿತದಿಂದಾಗುವ ಅನರ್ಥ ಅನಾಹುತಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಮಂದಟ್ಟಾಗುವ ರೀತೀಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಕುಡಿತದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಬರುವ ಸುಖವನ್ನು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಡೆಯುವ ಮಾರ್ಗ ತೋರಿಸಿ—ಇವತ್ತಲ್ಲ—ಇನ್ನು ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕುಡಿತ ವನ್ನು ರೂಪಾಯಿನಲ್ಲಿ ಒಂದಾಣೆ ಭಾಗದಷ್ಟು ಕಮ್ಮಿ ಮಾಡಲಿ—ನಮ್ಮ ನಾಯಕರು. ಆಗ ಅವರು ನಿಜವಾದ ಗಾಂಧೀ ಭಕ್ತರು” ಅಂದರು.

ತುಸ ಹೊತ್ತು ಆ ಮಾತು ಈ ಮಾತು ಆಡಿ ಸಭೆಯೊಡೆದು, ಶಾಮಭಟ್ಟ, ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು. ನನಗೆ ಚಂದೀಗೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲ—ರಾಜನಿಗೆ ಕಾಯೋದುವಿಟ್ಟು. ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ನಾವಿಬ್ಬರೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಸುತ್ತಿ ಬರುವ ಅಂತ ನಿರ್ಧರಿಸಿ—ರಾಜ ಬಂದರೆ ಅಲ್ಲೇ ನಿಲ್ಲಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿ ನಮ್ಮ ವಾಹನ ಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿ ಹೊರಟೆವು.

ಚಂದಿ—“ಲೋ—ಇಲ್ಲೇ ಏಳು ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ತಮಟೆಕೆರೆ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಂಗಿ ಮಾವನ ಮೊದಲನೇ ಅಳಿಯನ ಭಾವ ನೆಂಟಿನ ಮನೆಯಿದೆ. ನಂಗೆ ಅವನಿಂದ ಒಂದು Standing invitation ಇದೆ. ಬಾ ಹೋಗಿಬರೋಣ ತಮಾಷೆಯಾಗಿ” ಅಂದ.

“ಹಾದಿ ಗೊತ್ತೇನೋ ಸರಿಯಾಗಿ?” ಅಂತ ಕೇಳಿದೆ.

“Perfectly” ಅಂತ ಹೊಡೆದ.

“ಆಮೇಲೇನು ಮಾಡೋಣ” ಅಂದೆ.

“ರಾಜ ಬಂದ ಮೇಲೆ Straight ತಲಕಾಡು” ಅಂದ.

ಒಪ್ಪಿದೆ.

ಮೂರು ಮೈಲಿ ಕಷ್ಟದಿಂದ ತುಳಿದೆವು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ರಸ್ತೆ ಮೂರು ಕಡೆಗೆ ಕವಲೊಡೆದಿತ್ತು. ನಾನು ನೆನಸಿದ ಹಾಗೆ ಚಂದೀಗೆ ಮುಂದಿನ ಹಾದಿ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸಮಯ. ನನಗೆ ರೇಗಿತು.

“ಲೋ ಚಂದಿ, ನೀನಿವತ್ತು ತಪ್ಪದೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅದ್ಯಾರೋ—ನಿನ್ನ ತಂಗಿ ಮಾವನ ಭಾವನ—ಹೂ—ನಿನ್ನ ತಲಕಾಯಿ ನೆಂಟಿನ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದೆ ನಂಗಾಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಇದೇನು ನಂಗೆ ಹೊಸದೇನು?” ಅಂದೆ.

ಅದಕ್ಕೆ ಚಂದಿ ‘ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಮ್ಮನೋ—ಎಲ್ಲಾ ಸರಿಹೋಗುತ್ತೆ. ಇಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಕೇಳಿದರಾಯ್ತು’ ಅಂದ.

ಸರಿ—ಅಲ್ಲೇ ನಿಂತು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಐದಾರು ಹಳ್ಳಿಗರನ್ನೂ ವಿಚಾರಿಸಿದ್ದ ರಲ್ಲಿ—ನಾವು ಈಶಾನ್ಯಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ನೈಋತ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಟಿದ್ದೇವೆಂದೂ, ಮತ್ತೆ ಬಂದ ದಾರಿಯಲ್ಲೇ ಒಂದು ಮೈಲಿ ವಾಪಸಾಗಿ, ದೊಡ್ಡದಾದ ಮರದೊಡನೆ ಕಾಲುರಸ್ತೆ ಹಿಡಿದು ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಎರಡು ಮೈಲಿ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಬೆಸ್ತರ ಹಳ್ಳಿ ಕೇಳಿ ಕೊಂಡು ತಮಟೆ ಕೆರೆಗೆ ಹೋಗಬಹುದು ಅಂತ ತಿಳಿಯಿತು.

ನನಗೆ ಚಂದೀ ಮೇಲೆ ಕೋಪ ಉಕ್ಕಿತು.

“ನಿನ್ನೇನು ಮಾಡಬೇಕು ಗೊತ್ತೇನೋ? ಆಗುಂಬೆ ಮಳೇಲಿ ಒಂದು ವಾರ ನೆನೆಹಾಕಬೇಕು” ಅಂದೆ.

ಸಾಲದಾಯಿತು.

“ಜೊತೆಗೆ—ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಖಾಲಿ ಕಾಡು ಕೆಸವಿನ ಪತ್ರವಡೆ ಮೇಯಿಸ ಬೇಕು!” ಅಂದೆ.

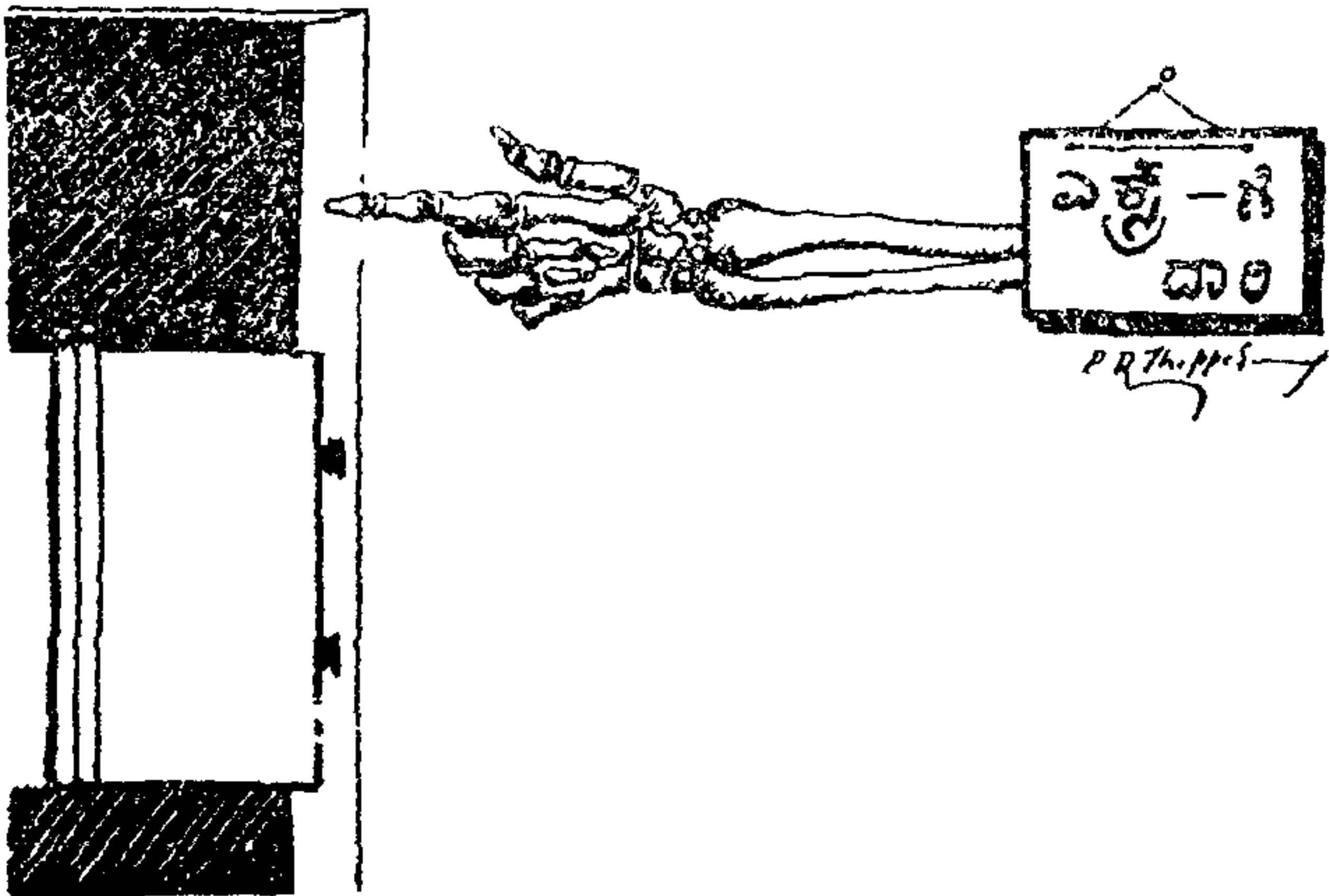
ಜಾಸ್ತಿಯಾಯಿತು ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ! ಅನ್ನಿಸಿತು. ಅಂದುಕೊಂಡು—
“ಬಾ—ಒಂದು ಮೈಲಿ ಬಂದ ದಾರೀಲಿ ವಾಪಸಾಗಿ ದೊಡ್ಡಾಲದ ಮರದೆದುರು ಕಾಲು ರಸ್ತೆಲಿ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಎರಡು ಮೈಲಿ ಹೋಗಿ ಬೆಸ್ತರಹಳ್ಳಿ ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿ ತಮಟೆ ಕೆರೆಗೆ ಹಾದಿ ವಿಚಾರಿಸಿ—ನಿನ್ನ ತಂಗಿ ಮಾವನ ಭಾವನ—ನಿನ್ನ—ಅವನ ಮನೆ ಸೇರೋಣ — ಬಾ” ಅಂತ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಚಂದೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ.

ಬೆಸ್ತರಹಳ್ಳಿ ಸೇರುವಾಗ್ಯೆ ಕತ್ತಲಾಯಿತು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿದೆವು. ಬೆಸ್ತರಹಳ್ಳಿ ಜನರೆಲ್ಲಾ ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಹಾಗಿತ್ತು. ಪೂಜೆಯಾದ ನಂತರ ಪ್ರಸಾದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನೇ ದುರುಗುಟ್ಟೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಜನರನ್ನು ತಮಟೆಕೆರೆಗೆ ದಾರಿ ವಿಚಾರಿಸಿದೆ. ಅವರೆಲ್ಲಾ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿಕೊಂಡು, ಪಿಸುಪಿಸು ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಹೇಳಿದ—“ಈ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಡಿ. ಕಾಡು ದಾರಿ. ಇಲ್ಲೇ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಛತ್ರದಲ್ಲಿಳಿದು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಹೋಗಿ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಒಂಭತ್ತು ಮೈಲಿ ಅಷ್ಟೆ” ಅಂತ.

ಚಂದಿ ನನ್ನ ಹಿಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದ.

ಆಗಲಿ ಅಂತ ಒಪ್ಪಿದೆ.

—“ಕೇಳು”.

ಘಾಟೆ ಸುಬ್ರಮಣ್ಯ

ಸುಬ್ರಾಯನ ಪ್ರಸ್ಥೀಂದ್ರೆ—ಬ್ರಂಹ್ಮಚಾರಿಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೇಳಬೇಕಷ್ಟೆ. ಈ ಪ್ರಸ್ಥಿಗೆ ಒಬ್ಬ ವಟು ಬಂದಿದ್ದ. ಆಚೆ ಮನೆಯವನಂತೆ ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನಿಗೆ ಗೊತ್ತಂತೆ—ಆಕೆಯೇ ಇವನನ್ನೂ ಕರೆದಿದ್ದಳು. ವಟು ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿದ್ದ. ಹದಿನೈದು—ಹದಿನಾರು ವರ್ಷದ ವಟು. ಸೂಟೆಯಾದ ಹುಡುಗ.

“ಹೆಸರೇನು ? ಮಗು—” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

“ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ”

“ಊರು”

“ಘಾಟೆ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಾಂತ ಕೇಳಿದ್ದೀರಾ ಸಾರ್”

“ಕೇಳಿಬಿಲ್ಲ”

“ಅದೇ ಊರು ನಂದು”

“ಪರವಾಗಿಲ್ಲಯ್ಯ—ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ಹೆಸರು ?”

“ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಶರ್ಮ”

“ಅರೆ!—ನಿಮ್ಮ ತಾತನ ಹೆಸರು ?”

“ಅದೇ....ಎಲ್ಲರ ಊರೂ ಅದೇ”

“ನಿನ್ನ ಕೆವಿಲಿರೋ ಹತ್ತು ಖಡಕು ನೋಡಿದರೆ, ಅನುಕೂಲವಾಗಿರೋ ಹಾಗಿದೆ ನೀವುಗಳು.”

“ಏನು ಅನುಕೂಲ ಸಾರ್ ನಮ್ಮ ತಾತನಿಗೆ ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರವಿತ್ತು....”

“ನಗದು!!” ನಾನು ಸುಸ್ತು.

“ನಗದೇ—ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರಕ್ಕೆ ಬಂತು.”

“ಏನಾಯಿತು—ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ”

“ತೀರಿ ಹೋಯಿತು”

“ಅಂಥಾದ್ದೇನು ಮಾಡಿದರು ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ”

“ಏನುಮಾಡುತ್ತಾರೆ—ಕೊಟ್ಟವರು ಬಿಡ್ತಾರೆಯೇ?”

“ನಿನ್ನ ಮಾತು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ”

“ಸರಿಯಾಗೇ ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲಾ ಸಾರ್—ನಮ್ಮ ತಾತನಿಗೆ ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಾಲವಿತ್ತು—ಅದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಷ್ಟ ಇಷ್ಟತ್ತು ತೀರಿಸಿದ್ದಾನೆ—ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಉಳಿಯುತ್ತೆ ಸರಿ ತಾನೆ?”

“ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ—ಈ ವಯಸ್ಸಿಗೇ ನಿನಗೆ ಏನು ಭಾರ ಹೊರಿಸಿದ್ದಾರೆಲ್ಲೋ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯವರು. ಇಷ್ಟೊಂದು ಭವಣೆಯಲ್ಲೂ ಹತ್ತು ಖಡುಕು ಮಾರದೆ ಇದ್ದದ್ದು ಹೆಚ್ಚು. ನಿನ್ನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪತ್ತೆ ಅದು.”

“ನಮ್ಮ ತಾಯಿನೂ ಹಾಗೇ ಅಂದರು—ತಾಯಿಗೆ ಇದನ್ನು ಮಾರಲು ಇಷ್ಟ ವಿಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದಕ್ಕೆ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಬರೀ ಹರಳಿಗೆ.”

“ಹೌದೆ?....”. ನಾನು ಬೆವತೆ.

“ಇದಕ್ಕೂ ಒಳ್ಳೇದು ಮಾಡಿಸಿಕೊಡ್ತೀಂತ ಅಂದ್ರು ನಮ್ಮ ತಾಯಿ.”

“ನಿಮ್ಮ ಸಂಸಾರ ಬಹು ವಿಚಿತ್ರಾಂತ ನನಗನ್ನಿಸತ್ತೆ. ತಂದೆಗೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಾಲ—ತಾಯಿ ಎರಡು ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಮೀರಿದ ಬೆಲೆಯ ಹತ್ತು ಖಡುಕು ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಡ್ತಾಳೆ ಅಂತಿಯಲ್ಲಾ—ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿ ಧನಿಕರ ಮನೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಿರಬೇಕು.”

“ಅವರಿಗೇನು ಕಡಿಮೆ ಸಾರ್—ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಆಸ್ತಿಯಿದೆ.”

“ನನಗೆ ತಲೆ ತಿರುಗಿತು. ಈ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಮೊದಲು ಸರಿಯಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ. ತಾಯಿ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಆಸ್ತಿ—ತಂದೆಗೆ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಾಲ, ಇದೇನು ಈ ವ್ಯವಹಾರ ಅರ್ಥವಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಚಾಣಾಕ್ಷ ಹುಡುಗ ಬೇಕಂತಲೇ ನನ್ನ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರಬಹುದೆ? ಎಂದು ಶಂಕಿಸಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಅಡಿಗೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ, ಆದ್ದರಿಂದ ವಟುವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕಣಕತೊಡಗಿದೆ.

“ಇದೇನು ಮಗು—ಕ್ಷಮಿಸು. ನಿಮ್ಮ ಸಂಸಾರದ ವಿಷಯ ಕೇಳಿ ನೀಂತ ಏನೂ ತಿಳಿಕೋಬೇಡ....”

“ಹಾಗೇನೂ ಇಲ್ಲ ಸಾರ್. ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ಕೇಳಿ—ನಿಮ್ಮ ಸಂಸಾರದ ವಿಷಯ ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರೋ ಹಾಗೆ—ನಿವೂ ನಮ್ಮನೆ ವಿಷಯ ಕೆದಕಿ ಕೇಳುವುದು ನ್ಯಾಯವಾಗಿದೆ.”

ಅರೆ! ನನ್ನ ಮನೆ ವಿಷಯದ ಗುಟ್ಟು ಇನ್ನಿಗೆ ಗೊತ್ತೆ? ಯಾರು ಹೇಳಿದರು ಇವನಿಗೆ—ನನ್ನ ಮತ್ತು ವೈಫು ಸಮಾಚಾರ ಇವನಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಬಹುದೆ?

“ನಮ್ಮನೆ ವಿಚಾರ ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತು ಮಗು”

“ನಿಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಇಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಎಲ್ಲಾ ದಿನಾಗಲೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ನಮ್ಮನೇಲಿ.”

“ಹಾಗಾದರೆ ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಹುಷಾರಾಗಿ ಮಾತಾಡಬೇಕು....ನಮ್ಮನೆ ವಿಚಾರ ಎಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಿ ನಿನಗೆ.”

“ನಾನು ಹುಡುಗ ನನಗ್ಯಾಕೆ ಸಾರ್ ವಿಷಯಗಳು—ಕಣ್ಣು ಬಣ್ಣ ಎರಡು ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ಗೊತ್ತು.”

ನನ್ನ ವೈ ಬೆವರಿತು. ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಾವು ದಂಪತಿಗಳು ಬಹು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದು ಆಚೆ ಮನೆಯ ಈ ವಟುವಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಬೇಕಾದರೆ ಊರಿಗೆ ಊರೇ ಈ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರಬಾರದೇಕೆ?....

“....ಸರಿ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ತುಂಬಾ ಸೊಟಿಯಾಗಿದ್ದೀ ನೀನು. ವಿಷಯ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಇರಲಿ....”

“ನಾನ್ಯಾಕೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹೇಳೋಕೆ ಹೋಗಲಿ ಸಾರ್—ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಬಂದಿದ್ದಕ್ಕೆ ಹಾಗಂದೆ—ಯಾಕೆ ಹೇಳೋಕೆ ಬಂದೇಂದ್ರೆ, ವಿಷಯಗಳು ಆದಾಗಿ ತಿಳಿಬೇಕೆ ಡೊರ್ತು ನಾವಾಗಿ ಕೆಣಕಿ ಕೇಳಬಾರದೊನ್ನೊದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದೆ” ಎಂದು ಹಾವಿನ ಹಾಗೆ ಬುಸುಗುಟ್ಟಿದ.

....ಸೊಗಸಾದ ಮಾತು. ಅಪರಂಜಿ ವಾಣಿ. ಇಂಥ ಮಗ ನನಗಿರಬಾರದಾಗಿತ್ತೆ. ಅವನ ವಯಸ್ಸೇನು ಅವನ ಮಾತೇನು. ನನ್ನ ಮಗನೂ ಇದ್ದಾನೆ—ಏ ಕ್ಲಾಸಲ್ಲೇ ಮೂರು ಸಲ ಫೇಲು. ಈ ಹುಡುಗ ಹೀಗೆಂದ ಮೇಲೆ ತಾಯಿ ಲಿಕ್ವಾದೀತ್ವರಿ. ತಂದೆ ಸಾಲವಂತ ಅನ್ನೋ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆ? ಇನ್ನು ಕಣ್ಣು ಬಣ್ಣದ ವಿಚಾರ ಇವನಲ್ಲಿ ಬಾಯಿಹರಿದುಬಿಡುವನೋ ಎಂದು ನನಗೆ ಎದೆ ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಕೇಳಲಾರೆ ಕೇಳದೆ ಇರಲಾರೆ. ಅವನೇ ನನ್ನ ಕಾಡ ತೊಡಗಿದ.

“ಈಗ ಮಸಲ ಯಾರಾದರೂ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಸಾಲಗಾರನಾದ ವಿಷಯ ಕೇಳಿದರೊನ್ನಿ—ಕೇಳಿದವರ ವಿಷಯ ನಾನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಹತ್ತಿರ ಹೇಳಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತೆ ಅಲ್ಲವೆ?”

“ಹೌದು ಹೌದು ನ್ಯಾಯವೆ” ಎಂದು ಉಗುಳು ನುಂಗಿದೆ.

“ಈಗ ಸಧ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಮಗೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ವಿಚಾರ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲವೆ?”

“ಬೇಕೊಂತ ಅಲ್ಲ....ಲೋಕಾಭಿರಾಮವಾಗಿ ಕೇಳಿದೆ.”

“ಹಾಗೇ ನಾಳೂ ಲೋಕಾಭಿರಾಮವಾಗಿ ಹೇಳುವೆ—ಇವರ ಮನೆ ಹೊಗಸ ರಿಗೆ ಒಂದು ಕಣ್ಣು ಗಾಜಿನದು—ಮನೆ ಯಜಮಾನರು ತಲೆಗೆ ಕರೀ ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚುತ್ತಾ ರೇಂತ ಹೇಳಬೇಡವೆ.”

ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆ ಚುರು ಚುರು ಅಂದಿತು. ಈ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಮಹಾ ಘಾಟೆ ಇರಬೇಕು. ಏನೋ ನಾನೇ ಕೇವಲ ಕಿಲಾಡಿಂತ ಇವನ ವಿಷಯ ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ವಿಷ ಕುಡಿಯುವಂತ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಇವ ಈಡುಮಾಡಬಹುದೆ?....ಇವನು ಈ ರೀತಿ ಮಾತಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಅವರವನ ವಿಚಾರ ಕೇಳದೆ ನಾನೇಕೆ ಬಿಡಲಿ?....

“ಅಲ್ಪಣೋ ಮಗೂ—ನೀನು ಆಡೋ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿದೆ. ನಿಮ್ಮಮ್ಮ—ಅಪ್ಪನ ವಿಚಾರ ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ.”

“ಹೇಳ್ತೀನೆ ಸಾರ್. ನಮ್ಮಮ್ಮನ್ನ ನಮ್ಮಪ್ಪ ಲಗ್ನವಾಗೋಕೆ ನಮ್ಮ ತಾತನೆ ಕಾರಣ. ತಾತಾಂದರೆ ತಂದೆಯ ತಂದೆ. ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ತಂದೆ ಲಕ್ಷಾಧೀಶ್ವರ. ಒಬ್ಬಕೇ ಮಗಳು. ದೈವ ಸಂಕಲ್ಪ—ಕಾಲು ಹೆಳವು. ನಮ್ಮ ತಂದೆಗೆ ಮಾತು ಬಿಕ್ಕಲು. ತಾತ ಲಕ್ಷಾಧೀಶ್ವರನ ಹತ್ತಿರ ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಾಲಮಾಡಿ ಸೆಟ್ಟಾ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಳೆದು ಸತ್ತುಹೋದ. ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟವನು ಬಿಡ್ತಾನೆಯೇ ನಮ್ಮಪ್ಪನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಜುಟ್ಟು ಜಗ್ಗಿದ. ಆ ಜುಟ್ಟು ಅವನ ಕೈಗೇ ಬಂದು ಬಿಡ್ತು. ಅದನ್ನ ಹಿಡಿದು ಹೇಳಿದ ನಮ್ಮ ತಾತ—“ಸಾಲ ತೀರಿಸು ಇಲ್ಲವೇ ನನ್ನ ಮಗಳನ್ನ ಲಗ್ನವಾಗು” ಅಂದ. ಅದಕ್ಕೇನು ಆಗ್ರೀನೀ, ಸಾಲಕ್ಕೂ ಅದಕ್ಕೂ ಮುರಿ ಹಾಕ್ಕೂ ಅಂದ ನಮ್ಮಪ್ಪ. ಸಾಲ ಪೂರ್ತಿ ತೀರೊಲ್ಲ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಮುರಿ ಹಾಕ್ತೀನೇಂದ. ನನಗೂ ಬೇಡ ನಿನಗೂ ಬೇಡ ಹೇಳಿ ಹೆಣ್ಣು—ಬಿಕ್ಕಲು ಗಂಡು ಇಷ್ಟತ್ತು ಸಾವಿರ ಹೂಂ ಅನ್ನು ಎಂದು ಅಪ್ಪ ಬಿಕ್ಕುತ್ತಾ ಪಟ್ಟು ಹಿಡಿದ. ತಾತ ಹೂಂ ಅಂದ—ಲಗ್ನವಾಗೋಯ್ಯು—ನನ್ನ ಅವತಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.”

“ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ—ನಿನ್ನ ಬಿಚ್ಚುವಾತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆ ಮಗು, ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ ಮನೆ ವಿಷಯ ಹೀಗೆ ಹೇಳುವವರು ಅಪರೂಪ.”

“ಆದು ನನಗೇ ಗೊತ್ತು ಸಾರ್—ನೀವೇ ಈಗ ಕೇವಲ ಕೃತಕ ಕಣ್ಣು—ಬಿಳಿ ಕೂದಲ ತಲೆಗೆ ನಾಚಿ ಬಚ್ಚಿಡಲಿಲ್ಲವೇ—ಹಾಗೇ ಪ್ರಪಂಚ—ಆಮೇಲೆ ಕೇಳಿ ನಮ್ಮ ತಾತ ತೀರಿಕೊಂಡರು. ಎಲ್ಲಾ ಆಸ್ತಿ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಬಂತು—ಅಪ್ಪನ ಉಳಿದ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ ಸಾಲದ ಹೊರೆ ಹಾಗೇ ಉಳಿತು. ಅದೃಷ್ಟ—ಮದುವೆಯಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಬರೊತ್ತೂವೆ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಕಾಲು ಬಂತು—ನಮ್ಮಪ್ಪನ ಬಿಕ್ಕಲೂ ಹೋಯಿತು.”

“ಇದು ನಾನಂಬಲಿಲ್ಲ — ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದ ಬಿಕ್ಕಲು ಮಾತು ಹೋಗೋ ಕಾಂದ್ರೇನು ಶುದ್ಧ ಬುರುಡೆ ಇದು.”

24-11-50 ರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭ

ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ

ಶ್ರೀನಾಜಿ ಮತ್ತು ವಿಜಯ

ಬೆಂಗಳೂರು ದಂಡು ಲಕ್ಷ್ಮೀ-ಮೈಸೂರು ನ್ಯೂ ಆಪೆ.ರಾ ಗಳ್ಳಿ

ಸೂರ್ಯಕುಮಾರಿ, ಪದ್ಮ, ಸೀತಾ, ರಾಜಕುಮಾರಿ,
ಮುಕ್ತಾಂಬಿಕಾ, ಅದ್ವೈತ, ಲಲಿತ-ಪದ್ಮಿನಿ

— ನಟಿಸಿರುವ —

ಅದ್ವೈತ ದೀಪುಡು
(ತೆಲುಗು)

ವರ್ಷದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಚಿತ್ರ

★ ★

A Majshri Release,

Koravanji, December 1950

ಆಗ-?

ತಾರುಣ್ಯವು ತೊರೆದಾಗ,
ಶಕ್ತಿಯು ಕುಗ್ಗಿದಾಗ,
ದುಡಿತವು ದುಸ್ಸಾಧ್ಯವಾದಾಗ,
ಉರುಗೋಲಿಲ್ಲದೆ ನಡೆದರೆ ಮುಗ್ಧರಿಸುವಾಗ,
ದಾರಿದ್ರ್ಯವನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿಸಬಲ್ಲ,
ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಗೆಯನ್ನು ನಲಿಸಬಲ್ಲ
ಜೀವನದ ಬೆಂಗೋಲಿನಂತಿರುವ ವಿಮೆಯ
ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಲಾಶಿಸದವರು
ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವರೇ ?

ವೃದ್ಧಾಪ್ಯವು ಸುಖಮಯವಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಮಕ್ಕಳ ವಿದ್ಯೆ
ವಿವಾಹಾದಿಗಳು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕಾದರೆ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ
ನಗೆಯು ನಾಟ್ಯವಾಡಬೇಕಾದರೆ, ವಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡೊಡನೆ
ನಿಮ್ಮದೇ ಆಗುವ ನಿಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಕಂಪನಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವಿಮೆ
ಇಳಿಸಿರಿ.

ದಿ ಕೆನರಾ ಮ್ಯುಚಿಯಲ್ ಎಶ್ಯೂರೆನ್ಸ್

ಕಂಪೆನಿ, ಲಿಮಿಟೆಡ್

ಉಡುಪಿ, ದ. ಭಾರತ

The Canara Mutual Assurance Company Limited,
UDIPI (S. India)